

**LITERÁRNÍ
ŠUMAVA**

2000

Sborník

Přehled nejlepších autorů X. ročníku Literární Šumavy 2000

Poezie do 25 let

- 1. místo **Milan Šedivý**, Dubí
Tomáš T. Kús, Plzeň
- 2. místo **Q jádro**, Plzeň
- 3. místo **Jiří Babor**, Kynšperk nad Ohří

Poezie nad 25 let

- 1. místo neuděleno
  - 2. místo **A-leš Šakal**, Plzeň
  - 3. místo **Milena Svobodová**, Kladno
- čestné uznání: **Jiří Hašek**, Klatovy
Karel Bureš, Beňovy

Próza do 25 let

- 1. místo **Michal Černý**, Sokolov
- 2. místo **Petra Procházková**, Plzeň
- 3. místo **Vojtěch Jurík**, Plzeň
Julie Borecká, Plzeň

Próza nad 25 let

- 1. místo **Jiří Fast**, Plzeň–Křimice
- 2. místo **Eva Kadlecová**, Praha
- 3. místo **Josefa Růžičková**, Moravská Třebová

Publicistika do 25 let

neuděleno

Publicistika nad 25 let

čestné uznání **Jan Valeš**, Holýšov

Čestné laureátství Literární Šumavy

Božena Fousková, Zdemyslice

Jazyková úprava Mgr. Jaroslav Hamberger.
Vydavatel respektuje pravopisné odlišnosti autorů.

Milan ŠEDIVÝ

A NEVRACET SE

Cítíš pukající lávu v jejích očích
zlostný štěněčí chřtán do nějž vše se propadá
když náhle uvědomil sis že mjíš svůj zkorodovaný pád:
to už pomalu vzdaloval ses tomu popraskanému zrcadlu

tak už odšum odejdi
jen jediný pohled
a znovu sprášily by se ty blizny varhanních píšťal
tam vysoko nad Franckovou hlavou

Jen ulehla by s tebou naznak
s lebkou ve vonných kaštanových vlasech
tvé prsty rozčísly by jen křídla prehistorických vážek
v šuplatech všech muzejních plísni

jen krok jen přísun *jen propast*
a bejlím podvázaná země znovu objala by svého
ta umrlčí hnidami odkojená matka
ta piraña pošlá ze strupů
s fackami od dřezu
a rubášem šklebu na minci talíře
na vem si skousni si taky

Jenom škrtnul bys a zlomíš sirku

Ne...
Odříznout se
Přehryzat žíly kotvám
tvůj kýl tvůj trup jemně nasládly ocelí
Ponořit se až k zešilhání do vln
do těch solnoprašných polí

Pluj
Zítra znovu dodáš na pult
stříkající kraby z moře
a vrkající koráby

OČI

I. Srpové

*Vyběhnout si těch pár nemocničních schodů
vy bledulky zlámané prkýnka sklížená
chaloupky do snů propadlé stropy bez nebes
malovátka odmalovaná
píšťalky otloukané útlé*

*chápavě se pousmát ve dveřích
knoty nehořlavé andromedy pohaslé
klíče zohýbané okna vysklená
kapsy rozpárané míčky padající
skříňky nedovřené sámečky čouhavé*

pak se tiše obrátit

*šňůrky plandavé a brčka vycuclá
dózičky vylité násadky skřípající
a po špičkách zas odejít
krajiny bez jezer lžice sklenuté do dřeva stolu
pupavy zhvězdnělé chmýří rozfoukané
entarzie leptané studny odpařené
pastelky vysypané pecny prosychající
písanky ooslené gobelíny stočené
skla matná
smrčky přesmrkané a vetché*

Zítřka vzpomenu vás
až budeme pohřbívat!

MINIMY II

Bič
Kdo se to špiní?

Mor
Politická moc

Šíř
Monastýr ve tmě

Kult
Totem dutých hlav

Dým
Zbloudilý láma

Stát
Kruhy na vodě

Břeh
Tekutý Tibet

Host
Váhavost straky

Kůň
Spálený čedič

Šmuk
I oči kradou

Tis
Karmínový déšť

Třpyt
Dukáty zahrad

Jez
Ten prostor v noci

Trať
Ležící svícen

Strach
Ulice ve dne

Buk
Zkoprnělý Faust

Bůh
Skartace dějin

Kmen
Touha po světle

Kůr
Uzlové písmo

Pout
Buddhova plomba

Z hvězd
...ticho de Brahe

Tůň
Splýváme dolů

se
džbery až ke dnu

Ty
Doteky s bleskem

Dva
Bezdrátový spoj

Laň
Žena bez šminek

Smích
Rýže s výrazem

Mord
Procházka zkratkou

Pes
Tyjátry s kočkou

Chrt
Pořádněj odvaz

Hrách
Zmenšená puma

Sám
nevím kam šlápnout

Jda
Ztrácet se v sobě

Most
Z překližky věků

Krok
Dva tisíce let

Tomáš T. KŮS

TAHLE BÁSEŇ NEMÁ SLOVA, ŘÍKALI

do tý se musí dorůst

Jakže mít drzosti dosti
a vylhat se ze lži, z pěstí útrap a rozervaných košil
vylhat se smrti z knoflíčků?
(...bydlel tu takovej, ale už nebydlí)

Jej, každá louže, bláto tužeb
zestárnout s tamburínkou
pro ni...

Není prý těžká tahle báseň
dlouhá a zapletená nejvíc
jak obyčejnej slanej preclík a stejně
není k (po)žití
(...nepojím suchého krajíce bez výlevu)

Takže, chlapče, říkali
až vyrazíš ze zákopu, z průrvy
špinavej z obou stran, umouněnej jak kominiček, co k vám chodil
(jen ty jeho buličí voči,
celý leta se neměli kam schovat, když přišel kominičit, mamince tajně cukaly koutečky,
když chutnal bábovku a to ho bělila od cukru)
rozčepýřenej jako štětka, blázen z lístků druhých lidí
štěstí nemilost
vyj, dokud ti to neutrhne měsíc, protože
už jinej ti sčeše ranní kokrháček
ostruhy nablejská a patky scvakne
(..jejdanánku, bráško, bratříčku: tys byl jak řešeto,
všude ses vylil)

Což jste neslyšeli?
Však jsem prosil o zrnka víc pudru
nic víc nic
zestárnout s tamburínkou pro ni
nebo do ní dorůst jenom
fialovými bodláky přezrálých ptáčat anebo
(možná lepší)
v prvním nezakřičet

TAK NĚKDO JINÝ JE ZDE KOVÁŘEM

Ať křičím z úpatí Olympské hory, neslyším se,
ať se v španělskými fíky nebo jihomoravskými maliňáky, necítím chut',
ať se v Pyrenejích miluji ve vinici, netuším,
zda je to dívka, či hrozny.

(A v jedné chvíli mačkám oba plody najednou a hádám, komu patří ona sladkost ze skráněk zbarvených rtů, zda to rudé, tmavě rudé až fialové, je víno, nebo krev nebo... Láška! Zda to horké je láska a z hrdýlka chrpot jen opilost. Zdali se skláním nad houslemi a namísto smyčce líbám.)

Tu zas ti počnou žíně prskat i kolíčky vytáčet
a cvrnkají ti kolem uší jak hřebíky z kuše z ramínka.

(Panečku, ty tě tenkrát hnali, ani ses nevhodil a už si měl tři čtyři v zadku.)

Chtěl by sis zažalovat.

Nic jiného více, než zažalovat.

– ukázati prstem: ty a ty, a ty jakbysmet! A pak
hluboko v klínech plakat těch, jež jsi obvinil.

(Nebo si najít alespoň v rameni důlek.)

Plakat kyselost, ten jed, jímž ses trávil každý ráno namísto polibku.

Žalovat uvadlosti srdce vdovy, když mi křížej cestu!!

Když mi křížej cestu! Polomrtvý vzpomeneš si na žilky,
zelený a nalitý a přebujelý,

jak roztékáný pupen dívčích hýždí, to srdíčko: jen vyrazit, už jen vyrazit, ... cha!
k životu chodbě krátký skok

(... přijďte pobejt, jste zmrzlej, pane, jak dřívko vod nanuku.)

a příšerný se nevrátit. A buďto ho polejou

nebo jeden ani nedopije, už by měl platit,

anebo se přechlemtá

(Tuhleten pán, stejně širokej a dlouhej, jak tady leží, hrával na basu. Nejprve si vysloužil malou kýlku, jak poradá tahal takovej těžkej nástroj z kouta do světnice a ze světnice do kouta a vždycky hned přímo před okno. On totiž miloval, když mohl basovat při čerstvym vzduchu a když mu do toho pískaly sýkorky a kosí. Jenže on s tím svým kontrabasem cvičival tolik, až zchroml na jednu ruku. Tak, a celej život bejval sám: on měl ten nástroj místo ženský, víme? No, musela to bejt ale skutečná láska a pravej cit, protože i pokavaď z něj ona vlastně udělala mrzáka, jeho to nepustilo. Kolikrát ho večír přes záclonku viděli, kterak tančí se svou milou po síni, na šiji si jí přidržuje a mačká struny bradou, kobyliku na ucho jako by mu něco šeptala, zatímco tou bezvládnou paží si ji obtočil jako šibeniční smyčkou a smyčcem hladil krásný tělo.)

až se loupou slzy jak korunky z vřeherního automatu a smrká se
do vlajek hokejových fandů,

až toliko posešíváných barev vyplyne v podkrovní smutek, jeden cár,

až se se špagátkem v ruce šplháš k trámu jako prababička

a roztrfeseněj víš

(...a pak mu vykovaly takovejhle křížek se zákončimi ve tvaru kobylek. To aby tam neležel tak sám, protože jemu bylo asi nejvíc líto, než naposledy vydech, že do ty jeho ubohý rakve se nevejde taky jeho milá.)

už nepoletíš rovně vod nosu,

tady se dá jenom padat.

ZAŘÍKÁM SE

přisahám
pak už budu svatý

Ale napřed
pověz:

Do jaké z úplných stěn vyrýt
nějaký můj nápis

mezi rozpúlené krovky švábů

Vyrýt jej
velkým zednickým hřebíkem
jejž svírám v dlani
pevně jako mé rty jsou sevřené

jen oči dva pingpongové míčky
bloudí ve vzduchoprázdnu

To není jako na hřbetě velryby
– ne se zadkem v ohromném proudu jejího vodotrysku

též myšlenky:
„jsou klece a v nich ptáci“
„železný nástroj v mých rukou“
„zděné prázdnovzducho falešné krychle“

též podezření:
„někdo mne zase podvedl“
„jsou klece a v nich ptáci“
„smaltovaná korouhvička“

Vždyť
já nemám chuť zpívat koledy
ale nějaký nápis bych přece jen chtěl
kohoutku na nebi
uvidět

na stěně podobný maličkému
poutovému obrázku s krajinkou
lesem šiškami
a veverkami
stačilo by:
Byl jsem tady

SEŠEL BYCH ZE SCHODŮ

kdybych mohl otočený zády
ani se neohlíd
jen ramena rovná jak statnej buk
ale dřevo smrčí.

Tak sem byl zdravěj na kůře
než žaludek mi vzali vědy
a játra pití a hlavu city střapatý
asi jako čepička od kašpárka

– vystříhat takovej dá práci: „To chce nůžky z manikúrky.“

Vdal jsem se polským šátkům
který jsou černý a perlitý avšak nestoudně daleko
tak jako mřížka prstů k rohlíčku měsíce

– dívej, jaká je to levná nástraha: párkrát foukneš a zakymácí se, snad že by plul
a nechal kapry kaprama, pstruhy pstruhama a okouny užovkám, kterejmžto
rozbodá krky –

A Zubricza daleko, zastavená Orawa; tady se zpozдила zrcadlovka
a novejš věk už neexponovala
hádal bych, že se s ní zasnoubil Bůh

– opadal na pole a když ho pak po(s)kládali, museli ho celýho poslepopvat
z jinobarevnějch čtverců a obdélníků;

(A na chvíli jim taky zmodral jako vznícenejš
kamarád, jehož jsem dosud vědrem nepolil,
jehož jsem nepřispěchal hasit, nicméně hasila jej moje první láska
a tý já věřím,

jelikož, jelikož jak já se znám:

zase by ve mně heklo a já se obrátil a pelášil pryč – se mnou
by si poležela leda v peci, když už byl takhle jednou načatejš
a nekraloval by teďka na Vinohradech!

– ještě, ještě zbejšvá ten telefonát na pásku, Bože, jak se mi třásl
hlas mezi řádkama čítanky pocitů: „...a doufám, že tam ty sestřičky
moc neprzníš a mějš se pěkně.“)

Jste velkej hříšník, váženejš, tak to bychom měli za tisíc otčenášů! Jenže
v každým z jazyků, co se jima na tom širým světě brebentí!

„Co si to dáváš do rámečku?“ a já povídám: „Struktury. Cpu si je do gati
namísto plínek.“

Jsou tady všichni starý nebo se mi to zdá?

Vidím jejich rukopis v obručích ob jedno
století, v uzlíkách obilných snopů – jinak bych řekl: zapomněli střapáčci;
smutek jim nakládá stařenka, u níž nutně váhám není-li to samotná
kmoťrička smrt, neboť oblouk kosy je hvízdavý
a temná osůbka hrozivě seschlá.

A hned se zas ztratím:

zapadnu v dlouhých škvírách mezi hnědými zuby,
schovám se v komunistické čapce, v mapě turecké kávy, robotnických cigaretách
a dobrosrdečnosti vodky

(pejsek, co dokáže pánovi čapku sundat z čela, trochu smrděl, ale
nechce žrát nic jinýho než vajíčka).

Rovněž se nechám opásat řetězem, aby
má brada mohla být pluhem a z jara zde
vyrašela první černá vousiska

Také se vklíním mezi stehna opentlených valachů a nechám se jimi milovat
jako dvěma silnými ženami
svezu se po mínojském rohu jak z klouzačky dolů a
překročím táhlé řádky nemláčené pšenice; to zas abych natrefil přesně na lejno,
horké a vanoucí těsně při zemi.

Také se rozhodnu, že pro příště si
vylemuji alespoň chabý plůtek,
kostrbatý před sluncem jak vybělené lidské hnáty,
abych natrefil zpět k ohníčkům v pálení listí
a nezatápal v noci poblázněné špiritusem,
že ráno zas
jsou vrásky boží lopoty
jako zázrakem ponechané propadliště
zbylé sousto krajíce světa,
jenž zůstal nesolený.

DÝCHÁME TRUBIČKOU Z RÁKOSÍ V TOMHLE ČASE

potopeni na zvedlou paži hluboko
a cizí vítr bez servítek listuje v mé knize
Jako by to byl pouhý můj život
jako pouhé mé přežívání je lhostejné

listuje se pozpátku a trápí mne bolesti v kříži

tak tedy

Znamená to, že se vracím zpět?
a že mám prachbídnu naději být znovu v sobě v tomhle čase
v němž kytice nosí jen pitomec
a dočkáš se toho, nevěř klepům že ne
Nakonec i mravencům narostou křídla
za límec padají v omráčeném živém chuchvalci
hustěji a zrzavěji nežli teplá bouřka

ach tedy

Znamená to, že nemusím již ani krok vpřed?
beztak mám slamák splihlý a promáčený a má vlajka –
– srolované kousky kůže, co naplat že v máji
májka nepomůže
ani pentle
ani pivo

prosím tedy sobě

Nežli začnu na ty svitky psát, komu že jsme patřili my dva
aby pero se lží zkroutilo
prasklo ve dvě, inkoust vstříkl mi do oka, oko prudkým jedem zežluklo
a já v pravém bolesti záchvatu vzkřikl rovnou do plíc:
„V noci se bojím!“

ŽAL

je to žal
s hlubokým ponorem
přibitý ve větvích delty
drhne kýlem o dno

v poslední rundě
se zmocnil
té poloustrojené existence
malomyslnosti
ponořené
hluboko za stydká slova

je to žal
s hlubokým ponorem
kořeny ohňů a slov
vytrhat nelze

SKÁLA

bil jsem ji
ještě v polospánku

chvějícíma se rukama
do ní vrážel
skoby
a kramle

a vytloukal klín
klínem

pozdě

pevnost vazby
a dobýt nemožno

ÚNAVA BUŇKY

tvůj pilník
je rezavá krysa
v hubě mříž
za černou zdí
drtí protijed

bolest o sobě
někdy nestačí
zemřeš snad
když přijdeš o nehty?

jazykem potichu
olizuje tu hroudu
a propaluje ji bolem

vlásky se pilníkem
řezaly těžkot

ČERTOVA STĚNA

sedmero ničivých blesků
podfalo nebesa

vzteklý orkán
unáší
krystalky
bratří krkavčích

a pak čí je
ta svatba v domě
když v rádle zapřáhnut
sám bratr prokop...

škalovi

BLOUD

v korytě
mé
vyschlé tlamy
žvýkají velbloudi

polknout je nemohu

tak
v prach mých sandálů
se obrací
ó matko boží
karavana bez vůdce

z písku stoupá pára
jak v babyloně
a
mezi zuby
něco skřípe...

..hle
obolos

DEUS SIVE NATURA

Slunce se vyhouplo z klína

rcete:

Bůh je žena
trpící rozením dnů
lkající v červáncích
krve mensesu.

* * *

Příliš ochuzeni o lásku
drhnem paluby
svých opuštěných korábků.

Pláč větru
přinesl oheň Eliášův

a racek
zamával křídly
signál pobřeží.

JARUNCE (in memoriam)

Já vím,
je to těžký,
teď mluvit o naději,
teď,
když léto mlčí spánkem,
teď,
když místo jahod a malin
spíš tlení dřeva voní,
teď,
když stejně jako vloni
po sklepích
zimní jablka zrají
a nikdo neví,
jestli o vánocích
dají hvězdu nebo kříž,
ale právě teď
mnohem víc než vloni
vnímám tu krásu
barev a přívlastků,

nádhernou bolest smíření,
lásek a nenávisť,
pravd a lží,
života a smrti,
sčítám odvahy z rozumu
a poprvé cítím,
že jsem!
a za to ti děkuji.

* * *

Chodím ke skořicově hnědý řece
a dívám se na kopec
co je z jedny strany oblouk
a z druhý lichoběžník
chodím ke skořicově hnědý řece
a sedím a přemýšlím
pod suchým stromem
který už sto let
medituje o věčnosti
ale ještě na nic nepřišel.

HAIKU

Slunce se zřítilo do tmy
a v celém kraji
zhasly studny

Neznám krásnějšího člověka, než jakým je paranoik.
Jsem jeden z nich.

Byla by mýlka domnívat se, že paranoik
se pozná podle cukajících koutků oka,
nebo těkavých pohybů těla.
Paranoik!

je totiž introvert a to, co se děje uvnitř jeho mysli,
je navenek jen sotva znatelné.

...takový je to mistrovský herec...

Například když zpomalí,
jakmile se před ním objeví skupinka cizích lidí.
Nebo když zdřevění,
jakmile je nucen tuto skupinku předejít.

To se snaží o co nejelegantnější a nejpřirozenější chůzi,
protože je z neznámých důvodů přesvědčen o tom,
že ho všichni sledují, očumují jeho oblek, účes, boty,
ruce, nohy...krk...hlavu...

Výsledný efekt je ovšem takový,
že před skupinou
se zničehonic, zčistajasna zjeví podivné stvoření,
pohybující se jakoby na chůdách,
naprosto nekoordinovaně,
směřující kamsi...

*

*

To je jedna skupina paranoiků.
JÁ patřím do té druhé.
Tam, kde se trpí handicapem vševiny!
Cítím totiž jakousi zodpovědnost za celé lidstvo.
Cítím zodpovědnost za všechno,
čím se lidé za celé ty věky na matičce Zemi provinili.
Cítím to, protože vím,
že to vlastně mlčky schvaluji
právě tím,
že nic nedělám,
i když vím,
že kdybych se snažil sebevíc,
tak s tím asi stejně nic neudělám.
Baže,
paranoik má těžký život.
Jsou to
krásní
lidé.

*

Pokaždé,
když jdu na procházce kolem polí,
dívám se na nebe, jestli neuvidím káně.
Závidím jí její prostor.
Rád se dívám, když pluje vzduchem, když v kruzích
prozkoumává terén pod sebou, když trpělivě vyčkává,
jestli se některá z neopatrných myšek nezapomene.
Jednou jsem se šel na jedno takové místo vraždy
z nutnosti podívat.
Ve sněhu tam zbyla malá, docela maličká kalužinka
myší krve.
Jen pár kapek...
Díval jsem se na to pole,
na pole, které tu musí být už nejmiň sto let
a představoval si,
kolik takových malých kalužinek myší krve
muselo za těch sto let už vsáknout.
Přestavoval jsem si,
jak z těch tisíců kalužinek myší krve
každý rok vyrostou milióny zrnok obilí,

ze kterých my potom naděláme bochníky chleba
a krajíc po krajíci
je jíme jako svaté přijímání
a s každým tím svatým přijímáním
přijímáme i ty malé kalužinky myší krve
a jsme tak vlastně pořád ještě úzce spjati
s přírodou,
stejně jako Kopčem a Veverčák v Lovcích mamutů,
když chytali lumíky
a jedli je zaživa.

*

Když rozlousknu vlašský ořech,
vidím dva lidské mozky srostlé k sobě,
jako milenci, když se milují.
Semena ořešáku prý roznášejí jenom vrány.
Myslím,
že vráně by se mělo říkat Věrna...
protože vrány žijí celý život tak věrně v páru,
že když nějaký dravec nebo šelma
jednu z nich napadne,
brání ji ta druhá až do posledního dechu.
A tak vždycky,
jako když rozlousknu vlašák
a rozpúlím ve dvě,
zůstane i z vrány jen půlka,
když ji ta druhá opustí.
Moje babička byla taky už jenom tak nějak poloviční,
když umřel děda.

*

V jedné africké zemi
daleko odtud
jednoho večera
smečka hyen roztrhala březí lvici.
V té samé zemi
druhý den ráno
splatili lvi svůj krvavý dluh.
Roku 1772
v jedné evropské zemi
byla dívka jménem Zuzana upálena na hranici.
„Nebesa nejsou humánní;“
řekl Goethe.

*

Nejkrásnější motýli létají v noci.
Jednoho jsem našel brzy k ránu
padlého na chodníku,
měl proužkovaná křídla,
modrá s bílou a žlutou linkou

pokrytá lesklou ocelí
s granitovými okraji
a antracitovými hvězdičkami uprostřed
lehce říznutými pálenou sienou
a pod těmi pruhy a hvězdami
byla ještě dvě menší křídla
griotková,
taková, jako když zapadá slunce,
jako když hoří uhlí,
jako když krvácí raněná srna,
takhle ten motýl vypadal
sklesle a odevzdaně
a já jsem pochopil,
že ti nejkrásnější motýli musí létat jenom v noci,
protože je to jejich úděl,
protože na sluníčku by jinak vybledli
jako bělásci,
jako básníci,
a ta jejich krása,
kdyby měla být každému na obdiv,
kdyby si z ní každý mohl, jak by chtěl utrhnout, by úplně přestala být,
jak to tak Kerouac kdysi hezky napsal,
„dokonale neosobní“.

*

Seděl jsem před hospodou,
popíjel krušovickou desítku
a díval se na mraky,
co se líně táhly od západu k východu,
možná až někam do Japonska...
říkal jsem si.
Přeletí celou Evropu, Rusko, Asii
a tam potom
nad horou Fudži
se tiše jako sakurový déšť snesou na zem...
a japonský básník
o tom napíše překrásnou báseň,
překrásnou haiku o mracích,
o kterých vím jenom já
a
on.

A – leš ŠAKAL

KLÍŠTĚCÍ LYRIKA

Nesnáším se v těch chvílích
kdy
odpadnu
s přežraným břichem.

S pacičkama ještě od krve
pak píšu milostný dopisy
a hubnu
když jsem úplně maličkej
vydám se na cestu
vybírám si mezi
mladými houbařkami
jeden vlezu
do holínky
překonám překážky
zastrčených tepláků
do teplých ponožek
a pak stoupám
tam nahoru
tam
do teplých
růžových peřin.

BLBÝ ZJIŠTĚNÍ

I.

Sem plochej
jako kamínek na žabky
odrážím se od hladiny.

II.

A naděje
záře nad ránem
vystřelená
velkolepým ohňostrojem
praskajících trámů
hořících mostů.
Jiskérky padají na má záda
když se snažím
překonat
rozvodněný břeh Jordánu

ale na druhým břehu zbyla jen step
po chirurgicky zručným řezu Amazonky

Bože

tak

čistým

jasným

až to strašně studí

i krev tuhne

a po ledu klouzaj prsty

harfa z luků mně hraje requiem

a Jiří má kopí přivařeno k dlani

když už nemám tu sílu

odejít se ctí

s mečem v břiše

tak Bože dej ať už je dno

AŤ UŽ JE DNO.

III.

Kurva co sem proved

Že je na dně bahno.

* * * * *

I.

Borovice se třese
nechce už znovu vidět
řezničinu
podobnou
tej Apollónově
přesto
peří
je nadráno
a u kořenů
strádají
skoro natažený brka dychtivosti
chladem
skuhrají
prý že se spokojí i se
supími pery

II.

NASRAT

protože by to dopadlo
jako vždycky
zase by tam letěly
a stejně by
jen škrábaly na máry
na kterejch se opaluje
(nahore bez)
Ze stínu ženy
by mě pohladila
pleťová voda na noc
svoji vůni
přátelství

Už notnou dobu
proti němu vedu záškodnickou válku
ale všechny moje tajný zbraně
doposud
otrávila zvonkohra durmanů

III.

Ale
včera jsem si na Webu
vobjednal speciální belgickej granátomet na zápalný bomby
v bejvalej Jugošce bez pardonu

vypálil celej rodinej domek
a dušička si zkoušela u Martense
španělský boty

„všechny sou mi velký“
zavýskla
„je čas mladej.“

TOBIÁŠOVY NOCI

I.

Probudilo ho chroustání
otočil se na ni
ale ona
jen šeptala
trochu se na něj usmála
ale pak dál šeptala a šeptala ty svý modlitby
to chroustání mu nedávalo spát
znělo to jako chrochtání
plundrující lůzy
a čím víc se zakulacovaly tvářičky
toho hodovníka uvnitř
tím více v něm rostly pochyby
vstal ze své poloviny
vyběhl ven
a kousek za domem spadl do dávno
travou zarostlého kráteru.
Jako návnadu do pasti položil to poslední
co mu ještě zbylo
pak zvrátil krk
a hleděl na ženu klečící ve vahách
vystavil své hrdlo
ale nikdo se nepřiplížil
aby řízl
či sekl
válka už dávno skončila.

II.

A tak se z něj stal
novodobý Sisyfos
Ano.
Došel k cíli.
Těžká závaží si dřepala
do kruhu na misce vah
hřála se od jeho
zpěněného těla

pak se překotila
a s příšerně hvízdavým jekotem vítězství se jala bombardovat Slunce.
A vždycky takhle v sobotu na večer za ním přijede Hélios
„Tak jsem ti z těch tvech závaží vypálil Břemenici. Jen si dej chlapče.“
Je to těžká a pálivá kořalka
ale jeho servaný ramena ji potřebujou
i když on po ní často
v noci
dávivě zvrací.

III.

Fialová štola rozděljuje lůžko
on na své polovině pozvolna šílí
z toho jejího šepotu
když

cvak

v nabagovaných tvářích chcípajícího hlodavce
hnijou zbytky jeho srdce.
Točí se dokolečka v tonsuře
jako kulička v ruletě
sází
aby vyhrál
a mohl se vykoupit
ale pokaždé
padne nula
a
on
z toho
šílí
šílí
šílí.

*** (Jiná možnost)

Večerem šustím
nocí drkotám
Až na obzor se vyhoupnu
Nakreslím
žíznivou čáru života
A potom budu vyhlížet
a písní vábit
ten bosonohý sebeklam
co nedojde dál
než po lávku a zpátky
V čase který couvá
houpnou se sítě klidu
Nevyhnutelné je přiblížení
chvilé po níž přejdou
možná trochu pozdě
ale jiná možnost není

*** (Třetí rozměr)

Jdu na ruku všem tikům
nadbíhám pohledům
Mám sbírku otazníků
zvoní mi v uších
tajná znamení
Převracím slova
až se nemění
až zaševlí jako zjara jíva
Kde třetí rozměr chybí
sbor prstů začne zpívat

*** (Jak je to s básníky)

Jak je to s básníky
v čase na půl cesty nikam
samota křísí mrtvá slova
naděje poulí oči
a ticho utichá

Jak je to s básníky
v dobách zbabělých a dravých
svět stojí na zadních
a křik jak vzlyk
žene se proti proudu viny

Jak je to s básníky

Podle nejkrásnějších hvězd
jdou nocí na maliny

*** (Nehlučně)

Nehlučně
třou se zelené
listy čaje v prostoru
tak malém pro zrození snů
Horko je
chraplavě plouží se
stesk skomírá agáve sevřená
do rohu kde prázdno a těsno je

Jsme otroci vlastních křídel
hladu prostřených stolů
žízní splavovanou do modra unášení
jsme zvyk a hořko na jazyku
samota plných výkladů
okamžiky za námi táhnou jako stíny
není poprvé není naposled
je teď a zítra co se přihodí
a my tíž jsme i jiní

Malý je
prostor pro zrození
chlad na dohmat obchází
kde zbytek vůně ještě doutná
a hřeje
po kapsách
čas vstát a projít zdí
nebo nehlučně dlouze doufat

MUDr. Jiří HAŠEK

DOTRHANÉ DĚTSTVÍ

Vzpomínky na dětství
kouzelná svědectví
o lásce k životu.
Putuji v pohádkách
kde jsem byl na hrátkách
od plotu ke plotu.

Rozjásané ódy dětství buďte shovívavé
k nostalgickým elegiím stáří

PRÁZDNINOVÉ DNY

Kolikáté je to dneska výročí,
co jsem takhle ležel tiše na louce,
hleděl nebi bezstarostně do očí
a se bál jen třeba trochu pohnout se,
abych nezaplašil jedinečné sny,
které stěblem trávy v zubech – anténou –
lačně lovil jsem jak vlnu ztracenou?
Pozdraveny buďte prázdninové dny!

Kolik miliónů srdce tepů
odpočítalo už asi dětství čas
a čí ruka torzo z pestrých střepů
uhnětla si jen tak času napospas.
Dotrhané dětství letí vesmírem
s celou blikající galaxií,
přání, touhy, lásky s námi žijí
jenom chvíli, pak už víc nestihnem.

SEN PRVÉHO DNE

Zas chtěl bych vběhnout bos
jak malý kluk
do klína luk,
tam k nebi zvednout nos
a zavěšit, kde sad
mi rozevřel svůj plot,
bych do čepice krad
plod stromů shovívavých.

Pak rychle čelem vzad,
bych ještě dost se nadých'
té vůně medonosné,
dřív nežli soumrak zhoustne
a domů klopýtavě šel
pod trestem bodláčí,
se suvenýry žihadel
a u babičky vyprosil
si potom amnestii
– mísu s koláči.

Ing. Karel BUREŠ

KOLEJE DO NADĚJE

Vyjeli jsme – byla naděje
bylo nedělní ráno, modravo
koleje se zužovaly v dáli
lokomotiva, hrozný černý drak
rudé jiskry, dým, šelem řev
obluda, ohnivý přízrak
vidím, zřím splašené létavce
vidím hory, obzory nevidět
snad umřely –
nad viaduktem, nad řekou
vzduch provoněný trávou
den složen ze sedmikrás
je teplo, naděje nepohasla
pod mostem řeka, dala si trvalou
parádnice, samá vlnka
však vede si svou –
kapr šupináč
ohniví oři, koleje ocelové
dálnice, mrakodrapy
motýlci třepetaví
děvy macatý
nic řeku neodradí – tvrdohlavá
koleje – modravé nudličky
dravé, chlupaté myšlenky
jedem do naděje, jedem
řeky, doliny, hory, obzory
anděle zrzavý
krajina nasycená sluncem
je víkend – víly se obnaží
pardálové ---- adie ----

ZÍSKÁVÁNÍ ZKUŠENOSTÍ

Bylo nás pět

Já – Von – Kamarád – Kolega – Pinča

Já – uměl dobře a rychle jíst

Von – ten dovedl báječně kecat a mrkat

Kamarád – uměl číst i slovensky

Pinča – se učil kouřit fajfku

při následné srazu a pokecu

celé plénum party usoudilo, že

je nezbytné v dnešní době

rozšíření kvalifikace a zástupnosti

Já se naučil navíc rychle pít

Von – ten se pokoušel ještě o zpěv

Kamarád – se učil hýbat ušima

Kolega – začal malovat sprosté obrázky

Pinča – ten navíc začal bagovat

při dalším srazu a pokecu

jsme se soustředili na zdokonalení

družného oslovování – vole, vole

šlo nám to všem téměř skvěle

pokročili jsme při získávání

dalších velmi potřebných kvalifikací

Já – se stal navíc specialistou na

značkovou čokoládu a sladkosti vůbec

Von – ten začal vynikat v hrubých

nadávkách a sprostých vtípech

Kamarád – začal zdařile napodobovat

grimasy politiků při rozčilení

Kolega – ten se vypracoval na ukázkové

pítí pivat – půllitr bez polykání

Pinča – ten úplně bezkonkurenčně

dokázal vyfukovat při kouření dým

v samých dokonalých kroužcích

čas se nezastavil, zkušenosti přibývaly

kostra sílila, začalo růst chmýří

pod nosem, začali jsme mluvit o holkách

vymyšleno, rozhodnuto. Holky rozdělíme

na pět částí – anatomických

Já – budu koukat na nohy

na šlapadla, jestli třeba nešmachá

Von – ten bude koukat na lýtka,

vyhodnocovat, zda nejsou do O, zda

nejsou jako tyčky od sousedovic plotu

Kamarád – zase sledoval celý posez,

celý zadek, a jak s ním která mrská

Kolega – ten měl za úkol vyhodnocovat
oblast hrudníku (eventuelně ňader)
možno-li i prsních bradavek
Pinča – musel posuzovat obličej, to je
pysky, oči, uši, nos, vlasy, taky celou
postavu a držení těla při chůzi.
Naše aktivity však neušly pozornosti
vytypovaných objektů, teda ženholek
Já – dostal od Blanky pohrdavý přídomek
že jsem nějaký vygumovatnej
Von – ten dostal vědecký pojmenování
prý, že je túlulum blbárium
Kamarád – že je určitě úchylák, aby se
nechal vyšetřit na psychiatrii
Kolega – si vysloužil opovržení a že
je praštěnej pavlačí nebo debil
Pinča – prej ten kříženec jezevčíka
s orangutanem, to nedonošený embryo
ten veleblbec na entou
Pinča se cítil uražený a rozhodoval se
zda jim nemá říci, že je někdo, že
v soutěži čurání, dočural nejdál.
Konstatovali jsme, že se úmysl jaksi
úplně nepodařil, že si dáme pauzu, že
příští sraz bude až za čtrnáct dní, až
si rozmyslíme další úkoly a jiný postup
v jejich realizaci. Zatím podnikat každý
na vlastní pěst a své zkušenosti
přinést na další sraz a další pokec

KOMÁŘ

Do startu akce zbývalo posledních pár vteřin. Stál jsem na samotném okraji propasti a polížel dolů do hlubin. Snažil jsem se působit sebevědomě, potřepával jsem rukama a nohama jako špičkový plavec, který se právě chystá zlomit světový rekord.

„Deset... Devět... Osm... Sedm...“ ozvalo se odpočítávání ve sluchátkách helmy. Nasadil jsme si infračervené brýle a upravil přílbu, která mi pořád trochu sklouzávala.

„Čtyři... Tři... Dva... Jedna... START!“ Všichni čekali, co tentokrát předvedu za fintu. Povedl se mi docela efektní kousek – skočil jsem do propasti po zádech a řítil se hlavou směrem k zemi. Asi dvacet čísel nad kobercem jsem předstíral, že jsem udělal leteckou chybu a šel do vývrtky. Na poslední chvíli jsem rotaci zastavil a ostrým obloukem se vyhnul k zemi. Úplně dokonale to nebylo. Jedním křídlem jsem škrtnul o koberec.

xxx

Nahoře, v komáří restauraci na třiramenném lustru, se na okamžik zastavil provoz. Všichni ztichli, napjatě očekávali, jestli se konečně stane něco zajímavého, a ten kaskadér se zabije. Tak nic... Odkládali dalekohledy, opět se ozvalo cinkání skleniček a znuděný hovor. Pokračoval další nepříliš zajímavý večer v restauraci Krvavý oceán, což byla krvinárna první cenové skupiny – luxusní podnik, velkoryse vystavěný nahoře na třiramenném lustru. Na zlatém disku uprostřed, z něhož vedla ke stropu nosná tyč, se rozprostíral taneční parket a pult s několika barovými židlemi. Graciózně odtud vyplouvali olivrejovaní číšníci, nesoucí obrovské podnosy se skleničkami plnými krve. Stoly hostů stály v řadách na třech ramenech, paprskovitě vedoucích od diskového středu.

Menu tentokrát nebylo nejobhatší – na rozdíl od minulého týdne, kdy dole na postelích spala dvě mláďata s vynikající teplou krví, se dnes dole na posteli rozvaloval akorát jeden dospělý jedinec s krevní skupinou B.

Komáři popíjeli krev a občas se znuděně zadívali infračerveným dalekohledem na vystoupení kaskadéra.

xxx

Aby to vypadalo efektně, letěl jsem tím způsobem, že jsem se otáčel kolem své osy jako rotující jaderná hlavice. Přes optiku infračervených brýlí vypadal mamlas rozvalující se na posteli jako velká rudá skvrna.

Předem jsem se rozhodl, že budu porušovat veškerá pravidla, uvedená v avionické příručce, v kapitole O bezpečné transfúzi. Komáři tam nahoře chtěli vidět riskantní souboj na život a na smrt, a také byli zvědaví, jestli se mi podaří mamlase vytočit k naprosté zuřivosti – jako toreador býka na koridě.

Letecké příručky přísně zakazovaly jakékoliv manévry ve vzdálenosti pětadvaceti tykadl od lopuchů oběti. Je totiž známo, že by mamlas mohl zaslechnout zvuk letu, obzvlášť, kdybyste nasadili forsáž.

Takže jsem nasadil forsáž a začal zběsile poletovat co nejbliže u lopuchů, abych ho probudil. Jenže to k ničemu nevedlo, pokrývka se pořád rytmicky zvedala, z prostředního otvoru mamlase střídavě vanul smradlavý uragán. Hrozila naprostá blamáž, vypadalo to, že se totálně zsměšním. Tak jsem si sedl na lopuch, odjistil pistoli, přiložil na horkou kůži a napumpoval mu tam patnáct kubíků protisrážlivého séra. Věděl jsem, že mi teď zbývá nejvíc pět vteřin a pak nastane peklo. Naklonil jsem se přes okraj lopuchu do jeskyně a z plných plic

zařval: „Vstávej! Vstávej, mamlasi!“ A uletěl jsem. Zpod peřiny se vynořil obrovský pařez a rozmáchlým pohybem, kterým urazil vzdálenost snad tisíce sosáků, se přemístil k lopuchu a začal po něm přejíždět. Patnáct kubíků protisrážlivého séra dělalo své – rostla mu tam boule jako hrom.

XXX

Už je tady zas ten parchant, pomyslel si. Už zase ten hajzl, ten chytřej, vypráskanej komár, kterej si vždycy najde perfektní úkryt a nikdy se neposadí na strop nebo na bílý místo na stěně. Tak počkej, hajzle, dneska si to rozdáme, dneska to bude souboj na život a na smrt. Dneska tě rozmáznu.

XXX

Mamlas se probudil. Korida mohla začít.

V duchu jsem si zopakoval příslušné pasáže z letecké příručky o zásadách bezpečné transfúze: „Útok vedeme zásadně na spodní polovinu těla, protože ta je obtížněji dostupná horními pařezy mamlase. Napikování do kůže provádíme zásadně mezi dva receptory bolesti. Útok zásadně nevedeme na obličej. Napikovat se do některých exponovaných míst, jako třeba do tváře, je doslova sebevražda.“ Takže to bylo jasné. Vybral jsem si to nejriskantnější místo – spodní víko, kryjící mamlasovo oko.

V případě napikování do spodního víka a ještě ke všemu s mamlasem při plném vědomí ale jde všechna frajeřina stranou. Vyletěl jsem ze svého úkrytu za radiátorem a tentokrát se snažil manévrovat mimo bezletovou zónu. Přistál jsem ve zvlněné krajině peřiny a poměrně velkou vzdálenost jsem musel urazit pěšky. Stál jsem na okraji. Zhluboka jsem se nadechl a skočil.

Teď šlo o vteřiny. Stokrát nacvičeným pohybem jsem hmátnul za sebe, bleskově vytasil pistoli. Přiložil k měkké kůži. Stíkl jsem spoušť. Prásk! „Sakra!“ vzkřikl jsem překvapeně.

Nebylo to zrovna nejčistší napikování mojí dosavadní kariéry. Popravdě řečeno, napíchl jsem to pěkně blbě. Nepřiložil jsem pistoli úplně ideálně, takže mi z místa nápichu vystříkla horká tekutina. Rázem jsem byl celý ohozený od krve. Zatímco jsem v levé končetině držel vibrující pistoli, pravou jsem se snažil otfít si krev z brýlí. Plastiková hadice, vedoucí od pistole k tlakovému kontejneru, který jsem měl upevněný na zádech, rázem ztmavla, jak v ní proudila tmavě rudá krev. Pět, deset, patnáct litrů... Nervózně jsem těkal očima mezi ciferníkem a horním pařezem mamlase. Pistole se začala čím dál tím víc třást, protože proud krve byl vinou špatného napikování příliš silný, hrozilo, že to neudržím – proto jsem přehmátl a uchopil pistoli oběmi končetinami. Ocítl jsem se tak ve značně riskantním postavení, skoro zaslepený od zbytků zaschlé krve na brýlích. Ještě že jsem postřehl ten nepatrný stín, který se nade mnou rozprostřel. V tu chvíli se projevila rutina, tisíce nalétaných hodin, tréninku a úmorné dřiny – věděl jsem, že v žádném případě nesmím vzletět kolmo nahoru, ale zásadně do strany. Stihl jsem to.

XXX

Člověk ležící na posteli se už opravdu rozvzteklil. Ten mě dožral, ten parchant! Co si to dovolil – štipnul mě do voka! Hajzl jeden, za chvíli to bude pálit jako svině. Tak počkej, kamaráde, tos přehnal.

Vstal, přeběhl k vypínači, rozsvítil a vzal do ruky svoje trenýrky, povalující se na zemi.

XXX

Náhlé světlo mě úplně oslepilo. V případě, že mamlas rozsvítí, ocítá se kaskadér v bezprostředním ohrožení života. Nejlepší je někde se schovat, anebo aspoň okamžitě vyhledat nějaké tmavé místo na stěně. Když zůstanete sedět jako pecka na bílém podkladě, počítejte s tím, že si vás všimne, a brzy z vás bude trvalá, poněkud avantgardní výzdoba obývacího pokoje.

Jenže já v tu chvíli vůbec nic neviděl. V nouzi nejvyšší jsem si uvědomil, že stěna je polepená tapetou s tmavším vzorkem. Nezbyvalo mi nic jiného než vstoupit na tmavé políčko a modlit se.

Za chvíli si oči přivykly. Mamlas stál uprostřed pokoje, přikrčený v bojové pozici, s kusem hadru v ruce a obhlížel stěny. Znal jsem hodně účinných metod, jak z něj v téhle chvíli udělat totálního pitomce. Odlepil jsem se od stěny a začal opisovat kruhy kolem jeho hlavy. Mamlas se za mnou otáčel pořád dokola. Každému muselo být v té chvíli jasné, že vypadal dost komicky. V jednu chvíli jsem zahlédl restauraci Krvavý oceán a spatřil, jak někteří hosté padají pod stoly v záchvatech smíchu. Mamlas vypadal, jako by se zasekl a točil se dokola jako dezorientovaný robot, kterému se právě vymazal program.

Následoval bod číslo dvě – provokace. Předstíral jsem, že jsem udělal tu nejhorší pilotážní chybu, jaké se kdo kdy může dopustit – sednul jsem si na bílý podklad. Mamlas se zaradoval, že mě konečně rozmázne a vyrazil ze sebe spokojené zachrochtání.

Musím uznat, že jisté zkušenosti s koridou přece jenom měl – úzkostlivě sledoval, aby na mě nedopadl stín a hadr přibližoval velmi pomalu, skoro neznatelně, chtěl mě zabít bleskurychlým, neočekávaným úderem. Tímhle způsobem by amatéra zřejmě zabil, nevěděl však, že má co do činění s profesionálním kaskadérem, který takových soubojů absolvoval tisíce. Unikl jsem jeho soustředěnému výrazu s vyplazenou špičkou jazyka a obletěl ho.

Z mnoha hodin školení o anatomii mamlase jsem věděl o naprosto bezpečném místě, které je skoro nedosažitelné jeho horními končetinami. Tak jsem se mu tam napikoval a napumpoval mu tam dvacet kubíků protisrážlivého séra.

Když to ucítil, začal se nejdřív zuřivě škrábat, pak propadl naprosté hysterii, točil se kolem dokola a máchal kolem sebe hadrem. Totálně jsem ho psychicky odrovnal, když jsem se přiblížil k lopuchu a pronikavě mu tam zařval. Spadl na kolena a plácal se hadrem po těle, protože jsem mu nemilosrdně uštědřoval jednu ránu za druhou, a k umocnění psychologické účinnosti jsem navíc střídavě nasazoval forsáž, kterou zřejmě slyšel jako pronikavě pištění sířeny na bombě s plochou drahou letu. Byl to koncert, naprostá extáze, totální psychologická deprivace, prožíval peklo – třásl se, naskakovala mu husí kůže, chrochtal a plácal se po těle hadrem.

Nakonec pochopil, že definitivně prohrál, zhasnul světlo, vrhnul se do postele a zahrabal se úplně celý pod peřinu, skryl i hlavu a nohy. Ještě chvíli nato se zpod pokrývky ozývaly neartikulované zvuky.

Věděl jsem, že jsem naprostý vítěz. Mohl jsem to ukončit. Ale tušil jsem, že mám ojedinělou příležitost předvést vrcholné číslo programu, svůj absolutní kaskadérský majstrštyk.

Roztočil jsem se kolem své osy a volným pádem padal jako kámen k peřině. Je známo, že veškeré avionické příručky přísně zakazují jakékoliv letecké manévry pod peřinou. Když už se o tom autoři zmiňují, pak jenom ve spojitosti s takovými výrazy jako „naprosté šílenství“, „sebevražda“ anebo v souvislosti s nešťastnými případy, kdy se kaskadéři ocitli pod peřinou souhrou tragických okolností. Autoři se jenom omezují na konstatování, že let pod peřinou klade mimořádně vysoké nároky na přesnou pilotáž, protože kaskadér musí prolétávat uzoučným koridorem kavernů, tvořených záhyby peřiny a tělem mamlase.

Našel jsem malý otvor a vletěl pod peřinu. Nejdřív větší jeskyně, milimetrové manévrování, byla to škola vysoké pilotáže, našel jsem průchod a vzápětí se řítit uzoučným tunelem, kroucícím se jako had pod údery holí, střídavě se zužoval a rozšiřoval, další větší kaverna. Ou, sakra! Nevybral jsem zatáčku úplně dokonale a napálil to přímo do mamlasovy nohy, na okamžik jsem vypadl z rytmu, ale zvládnul jsem to, musel jsem proletět dlouhý úsek až k palcům, jeho tělo v infračerveném průmětu brýlí rudě žhnulo a ubíhalo pode mnou, byl to

obrovský psychický nápor, ztrácel jsem soustředění, úhyby, prudké obraty, bože, další kolize, bylo to stejně absurdní jako létat s helikoptérou v obývacím pokoji, kolize se stropem peřiny, chvilková ztráta vědomí, dábelská rychlost, přemety ve vzduchu ... A nakonec jsem tam byl.

Existuje několik málo míst, do kterých se můžete mamlasovi napikovat, jestliže mu chcete následující den udělat ze života peklo. Patří k nim jedno místečko na vnitřní straně prstu u nohy. Tam, kde je na kostním kloubu prstu jenom tenoulinká kůže, hladká a jemná. Přisál jsem se nohama k peřině, v akrobatické poloze hlavou vzhůru jsem rozvázně vytáhl pistoli, pomalu přiložil a vytrval v téhle krkolomné pozici tak dlouho, dokud jsem tam nena-pumpoval všechno protisrážlivé sérum, co mi zbylo. Do nejhoršího místa jsem mu napral dobrých šedesát kubíků.

xxx

Hostům krvinárny první cenové skupiny Krvavý oceán se naskytl hrůzostrašný pohled. Mamlas tam dole ze sebe nejprve vydal děsivý skřek. Vypadalo to, jako by ho posedl amok – vyhrabal se zpod pokrývky a začal do ní zuřivě bušit pěstí, plácát otevřenou dlaní, dupat a zběsile skákat, přičemž pořád vyrážel skřeky. Pak vzal polštář, přehodil si ho za hlavu, rozmáchl se co to nejvíc šlo a vši silou praštil do postele. Byla to taková rána, že všichni hosté krvinárny na chvíli ohluchli, zvedl se takový prach a vítr, že to způsobilo pěknou spoušť, padaly skleničky a vázy, rachot roztrískaného nádobí, jednomu hudebníkovi to odneslo housle, květiny poletovaly ve vzduchu, ozýval se jekot a vřískot.

Jestli byl ten kaskadér pod peřinou, nemohl to přežít. To bylo jasné. Večer tím skončil. Uklízečky se kbelíky odklízely střepy, číšníci rovnali stoly, hosté se trousili domů, bylo možné zaslechnout útržky hovoru: „...příšerný zážitek, sem už v životě nepáchnu, budu chodit tam o tři okna dál ...“ „...říct, že ten kaskadér ale předvedl perfektní číslo. Škoda, že ...“ „...tak nepobavil, v životě jsem se tak nezasmál, ale ...“ Skoro nikdo se nevšimnul, že se tam dole v hlubinách něco pohnulo a vzápětí se klikatě s viditelnými úsilím vzneslo k výšinám.

Kaskadér přistál na okraji skříně. Měl roztržené křídlo, pochroumaný sosák a rozbité brýle. Byl celý ulepený od krve, přilba, která mu pořád sjížděla na stranu, byla napůl roz-křápnutá.

Viděl, že všichni odešli. Sundal si přilbu a vydal se ke krvinárně první cenové skupiny Krvavý oceán, kde číšníci právě odklízeli střepy.

RAKVIČKY

Martin se skoro vyděsil, když z prostoru ohraničeného mramorovým obrubníkem tiše vyjela rakev. Jeho sestra Renáta vedle něho vytahovala z kabelky papírové kapesníky, po jeho druhé straně seděla přes uličku teta v námořnický modrém kabátě s dcerou v červeném klobouku. Žena předčítala nekrolog.

„Vaše manželka, matka, babička, drahá tchyně...“

Tahle schizofrenní charakteristika v ten zvláštní moment nezarazila ani vzdáleného příbuzného Dušana – psychologa praxí i diagnózou, jak o sobě často ironicky prolašoval.

Jakoby Martin tušil, že v tom prostoru je někde mrtvola, neodvážil se však svoje představy konkretizovat. Pohřbívání bylo pro něho tabu. Prostě žádná sranda. Vlastně na funusu ještě nikdy nebyl, takže by se dalo říct, že jeho představy neměly žádnou hodnotu. O to víc ho překvapili příbuzní odění do veselých kabátů, zatímco on ve snaze napodobit tradici oblékl místo vyřisovaných modrých džínů černé a tmavá byla i jeho sportovní bunda.

„... bolest, kterou vám svým odchodem způsobila...“

Co o tom tahle ženská ví. Byla o málo starší než Martin, od pondělka do pátku tu pohřbívala jak na běžícím pásu a za osmihodinovou pracovní dobu viděla tolik zkřivených tváří, kolik ta mrtvá postava v rakvi nestihla za celý život.

„Láska, kterou vám vaše drahá zesnulá paní Vojtíková...“

Poznala z ní jen smrt, rozhořčil se v duchu Martin. Napadlo ho, že se drahá paní Vojtíková musí obracet v hrobě. Vlastně teprve v rakvi. Měli bychom být zticha, abychom slyšeli, jestli se náhodou neobrací. Tahle absurdní myšlenka Martina pobavila. Navzdory všem konvencím se v kapli ironicky usklíbl.

Nekrolog dospěl ke konci. Krásná třicátnice stiskla vypínač ve zdi a rakev se s veselým kodrcáním ponořila zpátky do díry ohraničené mramorovým obrubníkem. Věvec, který byl na víku nedbale přípevně špatně placenými pracovníky pohřební služby, se chvěl do pomalého rytmu rekviem. Za oknem zpívali první jarní ptáci, slunce snadno překonalo barevná sklíčka církevních oken. Jasně nebe potvrzovalo krásu toho dne.

Renáta za okázalého smrkání pohřbila svoji lásku. Když sestoupila z posledního schodu kaple, cítila se, jako by teprve teď dospěla. Pochopila, že může bez něho žít. Líp. Svíral se jí žaludek žárliivostí od té doby, kdy se zmínil, jak doprovázel Hanku. Když si v samoobsluze kupovala tampóny. Prý je Hanka rakouský typ. Vždycky se mu líbily rakouské typy. Renáta směla spočívala v tom, že netušila, jak dívka rakouského typu vypadá. Takže jestliže Renáta měla kaštanové vlasy střižené na mikádo, představovala si špinavou blondýnu s bohatými vlnami. A měla-li Renáta sotva dvojky a chybějící centimetry doháněla na bocích, probouzela se s vidinou opačného kužele. Teď už není třeba, aby si na kousek papíru v zasnění cvičně zvykala na jiné příjmení než to své – Janáčková. Už večer se poprvé nelíbali na ústa. Štětky prej nikdy, napadlo ji, přestože představu o lehkých ženách měla maximálně z regionálního tisku. Okamžikem, kdy vyšla z kaple, ucítila, jak se do každého zaneseného póru její pokožky trpící na akné doslova hrne svěží závan. Je mladá, není ošklivější než žádná její kolegyně. Zvláštní, že ožívá v den pohřbívání.

Martin slíbil, že své dívce po obřadu zavolá. Donutila ho k tomu v předstíraných projevech soustrasti. Ne, nemilovala ho, ani on ji. Báł se, že ji zraní, když ji opustí, iritovaly ho její projevy lásky. Raději souhlasil, že hned zavolá, než by musel poslouchat její ukníkaný hlas

a trápit svědomí svojí špinavou hrou. V kapli si chvíli představoval, co by se stalo, kdyby tam s ním byla. Když jí říkal, že půjde na pohřeb paní Vojtíkové, prosila ho, aby nemusela s ním. Prý nemá pohřby ráda. Já je snad miluju, pomyslel si Martin, ale mlčel. Byl rád, že ta holka nezožňuje funus.

Na opěradle před ním lezl brouk. Zaujatě pozoroval jeho počínání, takže pozdě postřehl okamžik, kdy byli pozůstalí vyzváni, aby povstali. Výsledný dojem se podobal špatně secvičenému sokolskému sletu. Zatímco všichni klesali, Martin stoupal a naopak. Báł se, aby si brouka nevšimla Renáta, odjakživa tyhle potvory nenáviděla a při obřadu už tak na tom byla špatně. Kdyby zahlídla brouka, hrozilo, že se sesype. Ve finále si to brouk zamířil k rakvi. Alespoň nebude babi sama.

„Upřímnou soustrast, Renátko.“

„Na shledanou.“

Rodina, která se neznala, se před kaplí rozloupla na několik částí. Ostentativně se objímali s vnitřním ulehčením, že to konečně mají za sebou. Cesta tramvají na kraj města, kde Vojtíkovi bydleli, netrvala dlouho. Jen stůl prostřený v obýváku prozrazoval, že se dnešní oběd liší. Zatímco již lehce prošeďivělá paní Janáčková porcovala pečené kuře, oba sourozenci se marně střídali u telefonu, aby zavolali svým neláskám. Renáta se chtěla ještě naposledy nechat konejšit, Martin, zhnusen svou manipulovatelností, plnil povinnost. Oba však po delší či kratší době prázdného vyzvánění našťavaně odložili sluchátko. „Husa!“

„Debil nevděčnej!“

Renátin přítel i Martinova dívka se v okamžiku, kdy před jejich protějšky stanuly talíře s kuřecím stehnem a poctivou hromádkou brambor, nad sklenkou vína ruku v ruce zaobírali svatebním oznámením. Ti dva to spolu táhli druhým rokem a k dokonalému štěstí jim scházel jen vlastní byt. Dnes ráno se vysněné hnízdečko stalo díky inzerátu v místních novinách a zásluhou jejich společného přítele Dušana, který jim skrz známé v redakci zajistil okamžitě otištění, téměř realitou.

Psycholog Dušan, ač již padesátník, snad nikdy neměl vážnou známost. Stal se obětí sebe sama. Vlastně nikdy netoužil být psychologem, lákala ho botanika. Psychologii šel studovat na protest proti rodičům, kteří mu jakékoli knížky z oboru trhali z rukou. Co začínalo na psycho, rovnalo se blázen. A tak Dušan už během svých středoškolských let místo zkoumání milovaných kytíček pročítal po půlnoci při slabém osvětlení klasiky psychologie. U maturity svými znalostmi daleko převyšoval spolužáky a dostat se na vysokou pro něj nebyl problém. Během pěti let na fakultě proseděl nad skripty nepočítaně nocí, ve finále promoval s červeným diplomem. Každou dívku, která se mu líbila, podroboval psychodiagnostickým testům. Časem zjistil, že nevyhovuje žádná. Nevzdával se. Dívky také ne. Přesto nad nápadnicemi pokaždé zvítězil minimálně jeden rizikový faktor. Kdyby Dušan mohl alespoň jednu z baterií testů použít i na sobě, snadno by si diagnostikoval, že ani on si nevyhovuje. Snad z nedostatku vlastního tolik přál rozmnožovat štěstí jiným, přestože se mu krásky, i ty, které ještě nestihl otestovat, vdávaly před očima. Ani Dušanova soukromá psychologická laboratoř ho však nechránila před skutečností, že čas od času jeho živočišný pud svodům krásných dívek vášnivě podlehl. Na samice byl méně náročný než na ženy.

„Tady Vojtík,“ ozval se snoubencům starší, poněkud rozklepaný hlas čerstvého vdovce. Pronájem jednoho pokoje snadno utáhnou a starý pán slíbil za vytírání chodby přístup po celém bytě. Oba dva ještě udržovali při skomírání své staré vztahy, byli příliš zbabělí s nimi skoncovat. Vzájemně si to z těžé zbabělosti vytrvale tajili. Oba se nezávisle na sobě rozhodli odříznout svou minulost jediným svatebním oznámením. Proto jim na tom kousku lesklé

čtvrtky tak záleželo. Jejich stále se rozmáhající ješitnost živilo i pomyšlení na to, jak své tajené nemilované vyděsí onou zdánlivou náhlostí rozhodnutí.

V bytech jejich rodičů drnčely v témž okamžiku telefony. Ironie osudu je předběhla. V domku vdovce Vojtíka se propečená kuřecí stehna pozvolna měnila v oslintané kosti, když budoucí novomanželé vystupovali ze zadních dveří tramvaje. Starý pán jim na svůj věk briskně popsal cestu, takže šli skoro na jisto. Roztržitý důchodce si pár pozval na prohlídku bytu na den pohřbu své manželky, takže když si na to nyní v poslední chvíli vzpomněl, nezbylo mu než se příbuzenstvu s rozpaky omluvit. Co chvíli teď od svého kousku kuřete vzhledl k nástěnným hodinám. Každou minutu by měli přijít. Oba sourozenci Janáčkovi, Martin i Renáta, kteří si až dodnes každý se svou právě pohřbenou láskou dělali zálusk na tenhle byt, až Vojtíkovi zemřou, byli teď rádi, že starý pán tak rychle našel podnájemníky. Aspoň se nikdo nebude rejpat, kdy chystají svatbu. Konečně se vdovec dočkal zvonku. O hůlce došel pomalu k vratkům, aby své dceři a dospělým vnoučatům přivedl představit své nové spolubydlící, nevěda, že se chystá spolu s nimi ubytovat i Dušanův nový život, jež vzejde z lůna mladé ženy.

Lehce prošedivělá paní Janáčková hbitě prokřepčila do kuchyně. „Nedáte si zákusek?“ zavolala odtud na hosty. „Máme rakvičky se šlehačkou.“

KYTKY ZEŠÍLELY!

Byla už taková doba. Pan Clinton měl na spoustu věcí zajímavé názory, jenže paní Clintonová mu nemohla odpustit jeho milostný úlet. Pan Putin byl bývalý agent, Chirac trpěl nočními můrami, Blair se staral víc o potomka než o práci (pochopitelně), hladovějící Etiopané si hráli na vojáky, o dětech ze Siera Leone raději ani nemluvě, a já jsem pořád nemohl zapomenout na to, jak pro nařízený smutek nevysílalo kino Mír naše oblíbené kovbojky, když umřel Brežněv.

A jak už to tak bývá, když se dva hádají, třetí z toho má užitek. V tomto případě kytky. Nejdřív se zdálo, že docela zešilely, jak se však později ukázalo, bylo všechno dokonale naplánováno.

Co se tedy vlastně stalo? V podstatě nic tak neobvyklého. Kytky normálně rostly.. Jenom trochu rychleji.

První si toho všimla důchodkyně Stratilová, když zakopla o kus vydroleného chodníku, který předtím narušil nějaký plevel. Jen o deset minut později jí její fíkus roztrhal květináč.

A to se dělo všude. Stromy okatě narušovaly architekturu, vodní řasy drotily betonové zátarasy, nejrůznější plevele začaly ničit celé ulice. A to nejzákeřnější na celé věci bylo, že se to dělo strašně rychle. Než se z toho stačili lidé vzpamatovat, začaly padat první paneláky, rušila se vlaková spojení, na nebezpečných úsecích se zavíraly dálnice. Když se do řeky zhroutil první most, nikoho už to ani moc nepřekvapilo. Všechny symptomy nasvědčovaly tomu, že nakonec celá civilizace během několika dnů zmizí v neprostupné džungli.

Ještě že tu by li lidé se svou skvělou technikou. Jenomže pan Clinton měl sice na spoustu věcí zajímavé názory, ale paní Clintonová mu nemohla odpustit jeho milostný úlet. Pan Putin byl bývalý agent, Chirac trpěl nočními můrami, Blair se staral víc o potomka než o práci (pochopitelně), hladovějící Etiopané si hráli na vojáky, o dětech ze Siera Leone raději ani nemluvě, a já pořád nemůžu zapomenout na to, jak pro nařízený smutek nevysílalo kino Mír naše oblíbené kovbojky, když umřel Brežněv.

BREJLE

To už jsem nosil brejle hodně dlouho, když jsem si je jednou ve fabrice nešťastnou náhodou rozbil a tak se přihlo na tu zvláštní věc. Že bez nich nevidím svět kolem sebe právě neostřeji, mi bylo jasné už dávno, ale že je bez nich svět sám rozmazaný i ve skutečnosti...

Byl bych rád, aby to bylo správně pochopeno. Montoval jsem na pásu nějaké šroubky.

I bez brejlí by to mělo jít dobře, vlastně bych to zvládl i poslepu, přesto to nějak nešlo. Najednou se na těch šroubcích nějak rozmazaly závity a nebylo to tím, že se rozmazaly na mé sítnici. Rozmazaly se skutečně. Prostě tam najednou nebyly a chlapi z okolních provozů se na to chodili koukat a všímali si i dalších podivných věcí. Například nápis „Zákaz kouření“ byl i pro ně najednou nečitelný.

Co víc, některé stroje na dílně přestaly úplně fungovat. Tak třeba vrtáčka. Když nebyly na vrtácích zářezy ani špička, mohl se s tím Franta vztekat, jak dlouho chtěl. Všechno bylo přesně tak, jak já jsem to viděl. A já jsem to neviděl právě nejlíp.

„Hele, chlape,“ radili mi, „na tenhle případ bys moh dostat klidně invalidku.“

„Nebo si zažádat o nějaký grant na brejle,“ vymyslel někdo, „je přece ve veřejném zájmu, abys viděl ostře.“

„Anebo by ses moh nechat někam zavřít na pokusy.“ „Taky do cirkusu bys to moh prodat.“

Zkusil jsem ty granty. Všechno jsem jim tam vysvětlil a předvedl. Vždycky když mě vyhodili, zkusil jsem to u vyšší instance, a tak jsem skončil až v prezidentské kanceláři. Ale i tam neúspěšně. Bylo to hotové peklo.

Když jsem zašel ke svému očnímu lékaři, pochopil jsem bezvýchodnost celé situace. Doktor mi chtěl ukazovat písmenka na tabuli, ale najednou je tam měl sám rozmazané a ty ve spodních řádcích mu zmizely úplně! Podle čeho mi tedy měl předepsat nové dioptrie?

Tak jsem zavřel oči a udělal jsem noc.

EXHIBICIONISTA

Ten den byl od samého začátku velmi podivný. Už ve výtahu jsem se potkal s panem Drdou ze sedmého patra. Nikdy jsem si nevšiml, jak má ten člověk hustě ochlupená prsa a nohy. Slušně jsem ho pozdravil a neřikal jsem raději nic. Třeba se s někým vsadil, napadlo mě.

Venku před domem venčil malý Pouzar krátkosrstého jezevčíka. Podivil jsem se, že mu není zima, ale znovu jsem raději mlčel.

Na zastávce autobusu už čekal slušný hlouček lidí. Zrak mě neklamal, všichni byli nazí. Pak přijel autobus s dalšími nahými lidmi. Chtěl jsem se zeptat řidiče, co se to dnes se všemi stalo, ale byl také nahý.

Na křižovatce nešly semaforey, ale dopravu naštěstí řídil policista. Když spatřil náš autobus, zastavil ho a pozorně se zadíval dovnitř. Byl také nahý. Pak se podíval směrem ke mně a pokynul mi, abych vystoupil. Ven mě doprovázely pohoršené pohledy všech spolucestujících, jedna paní zakrývala nějakému školákovi oči a jeden nahý pán mě dokonce udeřil deštěníkem do hlavy.

PAN ARNOŠT I

Pan Arnošt dostal jednou na své pravidelné odpolední procházce znenadání takovou žízeň, že zašel do první samoobsluhy, kterou potkal, a koupil si láhev minerální vody tuzemské značky. Před obchodem si uvědomil, že nemá otvírák, a proto si svou láhev minerálky otevřel o plechový odpadkový koš, který stál u dveří. Pak se lačně napil a usmál se přitom skrze sklo zelené láhve a bublinkový zázrak do sluníčka.

Lidé, kteří dovedou otevřít láhev bez pomoci otvíráku, mají mnohem jednodušší život než lidé, kteří něco takového nikdy nedokázali.

PAN ARNOŠT II

Pan Arnošt dostal jednou na své pravidelné odpolední procházce znenadání takovou žízeň, že zašel.

OTROCI HOLUBŮ

Původně bylo mým úmyslem jen přejít náměstí. Tíše, bez povšimnutí kohokoli. Vždy jsem velmi nerada přecházela náměstí. Asi proto, že jsem si na tak rozlehlém a přehledném kousku světa připadala příliš zranitelná, lehce polapitelná. Jako obvykle jsem tedy chtěla zanechat náměstí rychle za zády a odebírat se dál ke svému domovu, ke své rodině, ke svému muži. Po chvíli mě ale doslova uhodil do očí zvláštní člověk. Seděl shrbený na zemi, v rukou sáček s trochou zrní, na očích brýle s chybějící ručkou, prošedivělý, skleslý, unavený, avšak nezdál se býti nešťastný. V jeho ořechově hnědých očích jsem spatřila jiskru, takové vnitřní chvilkové uspokojení. Kolem něj pobíhala spousta holubů, těch šedých ptáků, kterými lidé tak často pohrdají, snad pro jejich „obyčejnost“ a přílišnou závislost na nás, lidech. Ale proč?

Možná právě nad touto otázkou uvažoval ten stařec a pokoušel se to těm ubohým holubům alespoň trochu vynahradiť a zároveň sobě i jim dokázat, že on je jiný, lepší. Zjevně ho těšila myšlenka, že ho někdo potřebuje, ale už mu nejspíš nedocházelo nebo si nechtěl připustit, že i on potřebuje je. V podstatě si mezi sebou vytvořili jakési neviditelné pouto.

Občas mu nějaký holub přistál na jeho bledé paži s ochablými svaly a on se na něj jen nepatrně usmál. Chtěla jsem k němu přistoupit a zeptat se, proč právě holubi, proč oni? Tušila jsem však, že bych mu ve svých příliš barevných šatech nestála za odpověď, že bych se neshodovala s jeho holuby. Napadla mě napodobovací technika. Usadila jsem se blízko něj, z kabely jsem vydala tukový rohlík – druh pečiva, který zbožňuji (pocítila jsem krutou lítost, že je musím nakrmit zrovna jám), a snažila jsem se zaujmout tentýž posez a výraz jako stařec. Tvářit se a vypadat sklesle, přitom potěšeně. Holubi ke mně přišli hned a vděčně sezobávali drobty z rohlíku. Změnila jsem polohu, ve které jsem seděla, abych si tak ověřila svou domněnku. Sedla jsem si sebevědomě, vztyčila jsem hlavu a pevně jsem na ta malá zvířátka pohlédla. A holubi ustoupili. Na starce a jeho neměnné držení těla byli tedy navyklí.

Když jsem už neměla ani ždíbec pečiva, obrátila jsem se a krátce pohlédla na starce. Ten už také neměl zrní a pouze žmoulal ve svých vrásčitých rukou mikrotenový sáček. Povšimla jsem si světlého kruhu na jeho prsteníčku. Stále víc a víc jsem toužila se s ním seznámit, byl tak zvláštní... V hloubi srdce jsem ale tušila, že on se mnou tento pocit nesdílí. Zatím. Zvedla jsem se tedy a odešla.

Celý den jsem nedokázala cokoli vnímat, stále jsem přemýšlela jen o něm. Přišlo mi to strašidelné, trochu jsem se toho všeho bála a právě to mě nesmírně přitahovalo.

Druhý den jsem se opět vydala v tentýž čas na Staroměstské náměstí. Stařec tam byl také. Sice jsem tušila, že bude vypadat jako včera, ale přece jen mě trochu zaskočilo, když jsem se přesvědčila, že je tomu opravdu tak. Po krátkém rozčarování jsem si nicméně sedla a jak jsem si naplánovala, chovala jsem se stejně jako on. Věřila jsem, že mi tato metoda pomůže k seznámení s ním, že i on mě zatouží poznat.

Krmit holuby jsem bez sebemenších výsledků chodila už čtyři měsíce, poté co přišel prosinec a s ním tato chvíle. Jako obvykle jsem seděla a krmlila ty závislé ptáky, když se pomalu začaly snášet první sněhové vločky. V rozčarování jsem pohlédla na starce. Pomalu se zvedal a když už se zdálo, že odchází, otočil se ke mně a já jsem s napětím čekala a doufala, že je to přece jen obyčejný starý pán a že mě konečně pozve na čaj, bábovku nebo alespoň mikrotenový sáček plný zrní. On však zatím řekl jen: „Nashledanou na jaře,“ otočil se a s úsměvem na rtech odkráčel. A já věděla, že první jarní den zde budu sedět spolu s ním.

ÚTĚK

Hvězdy. Nekonečně vzdálené, nedotknutelné. Mléčná dráha. Zářící bílý pás hvězd. Přes celý obzor. Přes celý svět. Jenom hvězdy. Tichounký svit, jemná probliknutí. Nekonečně pomalý posun starověkých souhvězdí. Jedna hvězda se vymanila z formace a pozvolna se vydala na jih. Družice. Rychlejší pohyb. Červené a zelené světlo. Dva souputníci na obloze. Letadlo. Kam asi letí? K zemi spadla ohnivá čára. Meteorit. Jen ta čára po něm zůstala. A další. A další. Světlice. Ohňostroj. Ohňostroj světlic. Na rozloučenou. Černá se začala proměňovat v rudou. Hvězdy zmizely. Čekání. Čekání. Tak proboha, kde jste?!

* * * * *

Naposledy toho dne se podívala na tu nádhernou harmonii. Hluboké, temně zelené lesy, zvlněná krajina, která svými oblými kopci a údolími dokázala pohladit každou duši. Na okraji lesa rozeznávala tmavě nahnědlé kmeny smrků. Louka, kde se pásají krávy. I dnes tam byly. Už jsou asi zpátky ve stájích. Cesta, po které chodívala již před tolika lety. Jako malé dítě tam poprvé pocítila touhu zůstat tady, odstěhovat se z toho velkého špinavého města. Cesta vedla kolem krásné vily. Snívala, že jí někdy dovolí, podívat se dovnitř. Cesta pak pozvolna mizela v lese. Tam u té prohlubně, kde člověk tuší to vzácné ledovcové jezero.

V dále se odráží slunce od mírného oparu, který se jak těžký dým pozvolna zvedá od jehličím pokryté země. Porostou houby, pomyslela si smutně. Rychle zahнала tu myšlenku na dřívější pohodu. Za několik hodin už sevře v náručí opět svého syna! Zavřela oči rozrušením. Nehty se jí mimoděk zaryly do drobných dlaní. Srdce se opět rozbušilo až k zbláznění. Zhluboka se nadechla. Musí to dokázat!

Odvrátila rychle hlavu. Nechtěla, aby jí znovu vytryskly slzy. Dnes ne, dnes nesmí plakat. „Jste připravená?“ ozvalo se náhle vedle ní.

Tiše přikývla a ukázala na malý batoh, který ležel v koutě místnosti.

„Dobře,“ řekl muž ve středních letech, jehož bezvýrazný a nenápadný obličej kontrastoval s jeho prací, „za hodinu vyrážíme, připravte se.“ Podařilo se jí ho najít po nekonečných dnech zjišťování a věčného strachu z prozrazení. Stále mu ale příliš nedůvěřovala, věděla dobře, že jí může kdykoliv zradit. Ale neměla už jinou volbu.

Bože, ještě hodinu! Jak jen to vydrží. To nekonečné čekání. Zblázní se z toho. Proboha, už za hodinu. Dokáže to, musí to dokázat. Kvůli němu dokáže všechno. A co když ne? Co bude potom? Výslechy, vězení... Ne, musí se to povést.

Slunce už zapadlo za obzor a rozlehlé vlny klidné ale i výhružné zeleně splynuly v jednotnou šedivou masu. Snad postě přešla pokoj od jedné stěny ke druhé. Pět kroků vpřed. Otočka. Pět kroků vzad. A znovu.

Nehybný stín se pohnul: „Tak jdeme. Dovedu vás až k první zóně, jak bylo domluveno. Pak už je to jen na vás,“ zopakoval to, co už slyšela tolikrát, že to mohla říkat sama. Věděla, co ta slova znamenají. Má přesně patnáct minut na to, aby přestříhla dráty na obou stranách první zóny, doběhla k zóně druhé, to samé a pak už jen pět set metrů na hranici. Kilometr a půl za patnáct minut. Když to slyšela poprvé, myslela si, že to snad ani lehčí být nemůže. Kilometr a půl za patnáct minut. Jenže k tomu ještě každý kilometr pásma dvoučlenná hlídka, psi, strážní věže v obou zónách. S vysekaným lesem a s nakypřenou půdou. Krásný rozhled na cokoli, co se jen malounko pohne.

Pro jistotu opět nahmatala pytlík s pepřem a nůžky. Revolver odmítla. Ani neví, z které strany se vlastně střílí. Navíc by na člověka nikdy nedokázala vystřelit. Ale platí ještě dnes vůbec nějaké zásady?

Pohodila hlavou. Teď už není čas na přemýšlení.

Muž tiše otevřel venkovní dveře. Oči navyklé tmě prozkoumávaly nejbližší okolí. Od lehu kraje lesa, přes pěšinu, louku, stavení v dohledu. Zachmuřeně se stáhnul zpět dovnitř. Ukazováček u úst byl dostatečně výmluvný. Musí počkat. Zkoumavě na něj pohlédla a znovu se podívala, že tak průměrně vypadající člověk dělá takovou práci. Za chvíli opět dveře otevřel. Hlava se ani nepohnula, jen oči bystře prohledávaly kašdický kout země. Otevřenou okenicí pak zkontroloval i druhou stranu.

„Můžeme jít,“ pokývl a zatahal ženu za rukáv.

Opustili relativní bezpečí chaty a vydali se úzkou lesní pěšinou směrem k horizontu. Muž kráčel rozhodným krokem, ale velmi dobře věděl, kam má šlápnout, aby nepraskalo příliš větví.

V pravidelných intervalech se otáčel, aby zkontroloval, zda mu žena stačí. Ta dávala pozor jen na sled jeho kroků. Neznala tuto cestu. Jak by také mohla. Sem se přece již nesmí.

Muž zdvihl pravou ruku. Zastavila se. Nechápatě na něj pohlédla. Aha, mýtina. Opět zkoumavě přejížděl metr po metru. Tentokrát si již vzal dalekohled. Nekonečné vteřiny. Konečně vyšli na otevřené prostranství. Z nebeské klenby je osvětil měsíc v úplňku. Opar se rozptýlil. Vzpomněla si na mužova slova, že musí počkat na nov. Jinak bude celou dobu jako pod reflektorem. Jenže už nemohla čekat. Nedalo se to vydržet. Srdce přemohlo rozum. Potolikáté jít v jejím životě.

„Jsme tady,“ probral ji z částečného zasnění. Pohlédla směrem jeho natažené paže. Jeho ruce se přiblížily na dosah ostnatého drátu, který tvořil v osmi řadách nekonečný plot. Mezi jednotlivými dráty pak byla umístěna ještě signální čidla. Ale to už čeká jen a jen na ni. Sama by si asi plotu vůbec nevšimla. Rozhodně ne v noci.

„Děkuji vám. Až budete na druhé straně, stavte se na kávu,“ pokusila se o křečovitý úsměv a podala mu ruku.

„Hodně štěstí,“ pousmál se a dlouze se na ni zadíval, jako kdyby chtěl ještě něco říct.

„Proč vy tady ještě vůbec zůstáváte, když se můžete dostat na druhou stranu?“ přemýšlela nahlas a snažila se podívat do mužova obličejce.

„Mám tu ještě něco na práci,“ pomalu se od ní odvrátil, „a pak, tady jsem užitečnější než tam. Tak ještě jednou, hodně štěstí,“ stiskl jí ruku a stejným krokem, jakým přišel, zase zmizel po stejné cestě. Na konci mýtiny se ještě jednou otočil a chvíli se na ni díval. To už jen vytušila. Přes měsíční světlo rozeznávala jen obrysy postavy. Projela jí vlna obav. Ze ztráty posledního blízkého člověka. Oči se jí prosebně zapíchly do toho stínu. Prosily o znamení, podporu, odvolání, o cokoliv, jen aby zmizel ten vtíravý strach ze zodpovědnosti. Náhle však zjistila, že už se dívá jen na opuštěné místo. Byla sama.

* * * * *

Tlumený štěkot. Blížil se. Ze stromu hledí rozespale hrdlička na nečekané obrazce světla. Mírně naklání hlavu a pak se nervózně odlepuje od smrkové větve. Šustění malých křídel. Ženou to drobné tělíčko vzhůru do nebes.

Jezerní hladina se rozkývala. Stará větev se ulomila a spadla. Jen rozeklaná vidlice zůstala trčet z narušeného černého zrcadla.

Už neviděla světlice. Světlo už dávno pohaslo. Tak jako ten před chvílí silný štěkot psů. Nic. Uvolněné tváře se dotýkal jen noční vlahý vzduch. laskal ty černé dlouhé vlasy. Překlá-

dal něžně jeden pramínek přes druhý jakoby se snažil uplést poslední copánky. Vzpomněla si na domov, na mámu. Už zase běžela po podzimním poli a křičela na ten vítr, ať si ji jen chytí. Se smíchem vždy zastavila na hrázi rybníku a tam zadýchaně nastavovala dusajícím větru své vlasy.

Víčka se jí přimhouřila. Obraz protkla vzpomínka na vyhánání. Celé město, sousedi, přespolní, známí i neznámí jako by se do jednoho zbláznili, vyhnali je jedné noci z jejich domku. Vzali si jen to nejnnutnější. Byli rádi, že vůbec přežili. Až do rána tenkrát seděli mlčky na kopci, drželi se za ruce a dívali se na tu vzdálenou zář. Tisíce rudými a hnědými barvami hrající a přitom všechny volaly to samé. Už se nikdy nevracejte! Zapomeňte na tenhle kraj! Táhněte k čertu!

Ne, nesmí je nenávidět. Nevěděli, co činí. Vždyť vyháněli sami sebe. Zabíjeli svou nejnítějnější lidskost. Měli strach ze sebe samých, ze svých deziluzí a neúspěchů. Báli se své vlastní svobody, která rázně strhla pracně zahalený plášť výmluv a útočně na ně tlačila, aby dokázali své vlastní schopnosti. Svoboda zaútočila s potměšilým úsměvem, věděla moc dobře, co se stane. Lidi ji nakonec začnou nenávidět za její sdělenou pravdu. Nikdy však nepochopí, kdo jim ji vlastně vyjevil. Ale nenávisť je již vypuštěna a hladově si hledá svou oběť. S o to větší chutí se jim však stále silněji svoboda do života vtírala a dotlačila je až k propasti sebezničení. Jako by se s lidmi přímo laskala, když je tu pomalu a jindy zase rychle nechala plynule padat ze srázu. Láskyplně sledovala, jak ještě při svém pádu se nepřestávají topit ve vodopádu svých vlastních lží. Se škodolibým napětím čekala, kdo se stane terčem pro jedovatý oblak výčitek a obviňování tentokrát. Svoboda ducha ...

Žena mírně zavrtěla hlavou. Vždyť všichni jsme jen lidé a oni tenkrát hráli ostatním jen zástupnou roli. Pokolikáté již v historii.

Zachvěla se. Myšlenky se začaly rozutíkávat. Obrisy zmizely. Tváře se rozostřily a přestaly jí připomínat její blízké. Nebránila se. Nebojovala. Věděla, že její čas se naplnil.

Z koutku víčka se jí odrazila malá slza. Myslela na svého synka. Už ho neuvidí...

* * * * *

Šťěstí budu potřebovat, pomyslela si a otočila se zpátky k plotu. Hlavně abych se nedotkla signálních drátů. Věděla, že by jí proud dokázal na místě zabít. Sundala si batoh, vyndala masivní nůžky, které předtím nikdy v ruce nedržela. Do kapsy si připravila pytlík s pepřem. Ten může použít jen jednou, možná dvakrát. Víckrát nebude mít čas, zastavovat se a zakrývat stopy. Drobná dlaň stěží zdvihla objemné nůžky a přiblížila je k prvnímu drátu. Dva centimetry. Ne, nedokážu to! Ruce se jí roztráslы neovladatelnou slabostí. Nůžky upadly na zem! Drátů se však nedotkly. Po zabláceném obličejí se rozkutálely slzy. Slzy strachu, šíleného strachu. Bože, ať už je konec! Žena se schoulila do klubíčka a usedavě se rozplakala. Jak strašně moc toužila, aby jí někdo přikázal, co má udělat. Kdo by jí vedl její ruce a přikázal, jak má co přestříhnout. Jenže její muž byl teď na druhé straně a ona to musí dokázat sama.

Po přestřížení prvního signálního drátu má jen několik vteřin na to, aby překonala první zónu. Jinak ji zasáhne neúprosný kužel světla ze strážní věže. V těch několika vteřinách musí podlézt první plot, překonat patnáct metrů první zóny, přestříhat tři dráty na druhé straně a také ho podlézt. To vše, aniž se smí dotknout signálního drátu. Hřbetem dlaně si otřela slzy a pak udělala to, co už neudělala po mnoho let. Pomodlila se. Pravá ruka jí protnulа pomyslný kříž. Na každém bodu se rozvážně pohyb ruky zpomalil a soustředěně hledal duchovní sílu. Uchopila spadlé nůžky.

Cvak, cvak, cvak. Ticho. Srdce jí poskočilo. Podařilo se! Protáhla se vzniklým otvorem a několika poskoky překonala oraniště. Věděla, že za chvíli toto místo přetne reflektor. Snad

si nevyšimne čerstvých stop. Přitáhla se k dalším drátům a stejným způsobem je rychle přestříhla. Deset vteřin poté, co se dostala do bezpečí stromů, se kužel světla bez zájmu přenesl přes její stopy a pokračoval dál, aby se zase po minutě dostal na stejné místo. Když ne teď, tak si toho určitě všimnou během pár minut, opakovala si horečnatě, že stále ještě není vyhráno.

Deset set metrů běžela jako o závod. O závod se svobodou. Možná se smrtí. Nevnímal nic okolo sebe. Ani vyplašeného ptáka, ani praskající větve. Kdyby teď tudy šla hlídka, určitě bych do nich rovnou vrazila, pomyslela si a hlavou jí kmitla myšlenka, jak by se asi tvářili, až by jim řekla, promiňte.

Chrrst! Z potoka vystříkla voda až k pasu. Zapomněla na tu vodu, jako na vše okolo. Zastavila se a průzračnou vodou si potřela tváře. Nával chladu ji zase vrátil na zem. Musím přestat vyvádět! Panické bušení tepu na spáncích ji ohlušovalo. Zuřivé údery do bubnu. Bezděky polkla. Intenzita hluku poklesla. Opatrně vylezla na druhý břeh a rozhlédla se. Zdánlivě mrtvou krajinou se jen občas ozvalo zabublání za jejími zády. Zhluboka se nadechla a vydechla. Od úst se jí odvinul malý obláček vodních par. Opět se rozběhla.

Druhý plot už poznala. Byla na něj připravená. Prstem přešla po studeném ostnatém drátu. Jakoby ho hladila, přejížděla po naježeném bodci. Ten zanechal na bříšku palce znatelnou prohlubeninu. Drát se rozkmital, jak ho pustila. Drží nás tu jako zvířata...

Dělávala mu prstýnky. Měl krátké vlásky. Vždycky se u toho tak legračně křenil a svojí ručkou ji odstrkoval, jakoby už říkal, že se to u mužského nesluší. Na druhou stranu se mu to ale líbilo, a tak odstrkování nebylo moc silné. Jestlipak mu nechali jeho kachničku do vaničky? Žlutá s červeným zobáčkem. Gáč, gáč... Chtěla by mít ještě holčičku. Copatou, rozesmátou, skákala by přes švihadlo. Hrála by si na princeznu. Hrála by si s ní. Růžové dupačky.

* * * * *

Bolest ji probrala z bezvědomí. Div nevykřikla.

Oči se zavřely, aby slzy z prudké bolesti mohly pomalu odtéct. Ochladilo se. Levou ruku si přizvedla k očím. Půl jedné. Teď už měla být na druhé straně. Unaveně nechala ruku klesnout. Ani se nedotkla teplé skvrny na košili. Co se to jen s lidmi stalo.

* * * * *

Cvak. Cvak. Cvak. Krajinu prozářil nečekaný záblesk. V prvním okamžiku se jen nechápavě podívala na nebe. Pak marně zadoufala, že světlice znamená cosi jiného než konec. Oči jí prosebně spočinuly na přestříhlých drátech. Na třetím se jako tenká nit lesklo táhlo signálního čidla. Zavřela oči, ale na sítnici stále zůstával obraz dvou volně visících konců jemného drátku.

První pláč. Poprvé ho držela v náručí. Nikdy se nemohla dočkat, až jí ho zase přinesou. Trhla sebou. Věděla dobře, co jí čeká. Musí běžet a doufat. Doufat a modlit se...

Provlékla se pod dráty. A už je tady kužel světla. Neúprosný a zoufale přesný. Teď už bez krytí proběhla druhou oranici a bez dechu přestříhla dráty i na druhé straně. Druhá světlice rozčísila náhle oživlou krajinu. Teď už na tom nezáleží. Batoh se jí zachytil na ostnatém drátu. Škubla s ním ze všech sil. Nic. Rychle si ho shodila ze zad a nechala ho být. Pět set metrů! Přestala dýchat a vyřítla se skrz temnou houštinu. Ucítla, jak jí pevné ostny roztrhly tvář. Odhodila je stranou a vyrazila dál. Dusot jejích nohou jako ozvěna protíná její plíce, naplňuje její mysl. Přehlušuje myšlenky. Sípot přešel v chrapot. Srdce bojuje šílený zápas. Ruce kmitají v bláznivém tempu. Pohánějí ji dál, k hranici. Tři sta metrů. Vystříklé bahno. Prudká

rána do hlavy. Ulomená větev. Skoro až upadla. Mátožně se zakymácela a potácivě se znovu rozběhla.

Prsteneček svítilny se dotkl jejích zad. Ucítila ho, ačkoliv ještě stále běžela. Věděla, že je tam. Věděla, že tam musí být. Měla zpoždění. Sto metrů.

„Stůj!“

První dva výstřely minuly svůj cíl. Možná šly jen do vzduchu.

Typý úder ji vymrštil do krkolomného pádu. Zlomil ji přesně, když přeskakovala potok. Prohnul její tělo do nepřírozeného oblouku. Jako tětiva luku se prohnula pod nečekaným úderem. Znovu se chtěla zdvihnout. Ale nohy zůstaly ležet. Podívala se, co se stalo. Rudá skvrna na prsou jí stačila, aby pochopila. Bezmocně si lehla na vlahou zem a upřela oči do nekonečných prostor.

Hvězdy. Nekonečně vzdálené, nedotknutelné. Mléčná dráha. Zářící bílý pás hvězd. Přes celý obzor. Přes celý svět.

Rozkašlala se. Krev se jí dostala do plic.

* * * * *

„Dodělej tu svini,“ kopnul starší muž do bezvládného těla a pokynul mladšímu.

Ten se naklonil a rukou se snažil nahmatat zbytky tepu. Zkušenými pohyby zabořil prsty do ženina krku. Chvilí tak setrval, a pak zaraženě zabrumlal: „Už je mrtvá, nechme ji být,“ a znovu se narovnal.

Starší muž se nahrbil a výsměšně si prohlížel její nepřítomný obličej. Rozhozené tělo, nohy v nepřírozeném úhlu, hlava zakrytá rozpuštěnými vlasy. Bylo mu jen líto, že je žena mrtvá, těšil se na pokračování tohotohle nočního závodu.

Tepna se ještě naposledy zachvěla a hasnoucí oči se vpily do výsměšného bílého obličejce. Pronikly neholenou tváří, vrstvou potu a zabořily se až dovnitř. Hledaly tam duši, či alespoň poznání smyslů. Nespatřily však nic. Nic než jen vysmívající se tvář. Žádný smysl. Bezobsažnost. Pohled se o tvář nezastavil a letěl dál ke hvězdám. Jakoby tam ani nestál. Kdyby mohla, byla by se pomodlila za spasení jeho duše. Už nemohla. Neznatelný pohyb na krku navždy odezněl.

Muž se shýbl a uchopil ženino zápěstí. Zkoumavě si jej prohlížel z obou stran a nakonec z něj sundal masivní zlaté hodinky. Pod slabým světlem si prohlížel jejich ciferník a spokojeně odhadoval, že pouzdro bude asi zlaté.

„Zatracený cikáni, co jim v tom táboře chybí?!“ zakroutil nechápavě hlavou a neformálními pohyby svých rukou přeřídil hodinky na správné datum. Zítřejší je svátek, osmdesát let po válce, všichni budou slavit. Naposledy se podíval na pozvolna chladnoucí tělo a pohladil po hřbetu svého psa. Pak ho něžně poplácal po boku a vydal se zpět na základnu. Následován mladším mužem. Ten jen tiše zvedl oči vzhůru, jakoby se mu ze všeho zatočila hlava.

Hvězdy. Nekonečně vzdálené, nedotknutelné. Mléčná dráha. Zářící bílý pás hvězd. Přes celý obzor. Přes celý svět.

Nesmím si zapomenout zítřejší na večer vzít tu novou kravatu, blesklo mu hlavou a zrychlil krok, protože zaostával pár metrů. Pohled již zase cílevědomě sledoval cestu.

Svoboda přimhouřila oči.

SESTRY

V jejich zjevu bylo vždy něco dráždivého; ty jejich podivně střižené šaty, omšelé sukně, pleskající o paty a poskytující pohled, který vás ohromil, neboť co noha to jiný křáp. A jejich klobouky! Zaprášené hučky se zbytky závojiček a opelichaných per. S podivnou vůlí halily se obě do zlatých časů mládí a dobu šustáků, magnetofonů a spartakiád neuznávaly za jediné vlídné mrknutí oka.

Ošklivé stařeny jdou ulicí.

„Babice, babice, hnusný čarodějnice!“ křičí kluci, houfují se do smečky a dorážejí ze všech stran. Jsem mezi nimi. Nezvedám klacek a kameny, přesto mě toto tragikomické představení pokaždé podivně vzruší. Mlčím. Stařeny se brání holemi, kterými si obvykle pomáhají v chůzi. Pomalu se sem trousí lidé. Jedna ze stařen se rozpráhla a její hůlka si zaskotačila na zádech největšího křiklouna, který nebyl dost mrštný. Starý muž se džbánem z modrého skla rozehnal kluky. „Chcete ty děcka zmrzačit!“ zastává se nás žena v ušmudlané propínací zástěře. A druhá, v podobné zástěře, se k ní přidává: „Mlátíte do dětí, pudu si na vás stěžovat!“

Ale sestry, zavěšeny do sebe, už odcházejí. „Běžte si třeba do p...“ utrousí dvojhlasně přes rameno, a ženy v pracovních pláštích na okamžik oněmí. Starý muž se džbánem poklesl v kolenou a od srdce se zasmál. Ty ženské to rozzuřilo. Jdou k němu. Žena, která ho míjí, vyrazí starci džbán z ruky. Vidím, jak stařec nechápavě civí střídavě na střepy pod sebou a na ty dvě ženské.

„Nemůžeš dávat pozor, dědku!“ rozčiluje se jedna a druhá se neubrání smíchu, když vidí starcovu ohromenou tvář.

Sestry Vytovcovy, v nitěných rukavičkách a v nezbytných kloboucích, se přistěhovaly začátkem padesátých let. Nájemníkům domu č. 7 se nelíbily; na co si to hrají, ty odtažitě, nemluvné, nejspíš bláznivé staré panny! Říkalo se, že k sobě lákají zatoulané kočky a psy říkalo se, a všichni byli pohoršeni hnusem, že prý je jedí! Suterén páchne močí a kdoví čím ještě, dům je zamořen! A jsou to kriminálnice, šeptalo se. A bijou naše děti, křičelo se na domovních schůzích, kde nájemníci jednohlasně odhlasovali návrh aby doupě navštívila sociálka, policie, ústavní zřízení nebo nejlépe tajemník ONV. Správce domu, pan Krobot, muž odpovědný, byl v nelehké situaci. Sousedé ho pronásledovali: „Jednejte! Jste správce, berete peníze tak se starejte,“ naléhali. A on se staral. Na bytáku zažádal o kamna pro staré nájemnice ze suterénu. Bylo to zdlouhavé, vyčerpávající, ale povedlo se. Osobně dohlédl na dopravu, instalaci a sám založil oheň. Sestry Vytovcovy šťastně zašvitořily díky a s dojemnou neohrabaností hopkaly kolem sporáku. Hleděl na to a usmíval se. Pak se otočil a tiše za sebou zavřel. Mnozí nájemníci ho přestali zdravit, jiní vyhrožovali a všichni společně hodlali vzít věc do svých rukou. „V tomhle baráku se množej snad už jenom krysy,“ hřmí pan Čihák, otec čtyř kluků. Jeho drobná žena se ušklibne. V dusné prádelně to vře. Domovní schůze se protahuje. Za dveřmi suterénního bytu kysne v misce mléko pro toulavé kočky. Cestou ze schůze kdosi tu misku rozšlápne. Srdce pana Kroboty nevydrželo tlak veřejného mínění a zastavilo se. Sestry Vytovcovy nevěděly proč. Nikdo to nevěděl.

Nebyla jim přána střecha nad hlavou, vlhká místnost s plísni na stěnách a ohledy. Zabíraly a špinily místo v počestném domě produktivních občanů, z nichž mnozí tvrdili: „Jejich

stáří je nedůstojné.“ A zatím jejich stáří volalo o pomoc. Tušila jsem to. Tichounce volalo o pomoc.

Ochladilo se, jak jinak, je tu podzim. Vítr rve listi, fouká od severu do našich účesů, a je tu listopad – období deštů a temna.

Tlupy v teplákových soupravách brázdí ulice. Kluci a holky, které znám ze školy. Slova jako škola, úkoly, matika, vyslovují s okázalým odporem, všeobecně schvalovaným kamarády. Všichni cítíme potřebu být stejní. Sebemenší odlišnost dráždí, je nežádoucí. Ověsíme-li se uzzenými koleny, tedy všichni.

Stojíme spolu v blízkosti pouliční lampy, v pusté, tiché ulici. V oknech, za zataženými roletami, se tu a tam svítí. Kluci se odvažují, dělají narážky, idol všech holek ze šesté É, křídou maluje na zeď velké křivé srdce, šíp, svůj chvalně známý monogram a znaménko +.

Nás smích zaniká v šepotu. Která z nás bude dnes večer ta šťastná? Chvilé šimravého napětí a ticho, jen chvatné kroky osamělého chodce. Očima zavadím o blížící se postavu, vracím pohled a – opravdu je to ona. Paní Vytovcová v dlouhém, tmavém kabátě, v čepici z řidnoucí kožišiny, která je jí velká. Klukům se zužují oči a jejich pohyby zpřimitivní. Když se stařena přiblížila, v houfu, široce rozkročení, jí zastoupili cestu. Šla přímo do jejich středu, doklopýtala až k nim a prošla bez nejmenší známky vzrušení. Kluci se za ni táhnou zaskočení. Vítr jim rve od úst silácké výroky. Největší opovázlivec přiskočí a srazí stařeně čepici z hlavy. Ona jde dál, jen ruka ji vylétne k vlajícím vlasům.

Mí báječní kamarádi, hrdinové, je mi z vás nanic, ale stačí, vím, že, stačí pár hodin a opět se budu smát vašim fórkům, potrhým nápadům, bez nichž by holkám bylo na světě smutno.

Stařena zmizela v domě, kluci hrají kopanou s ubohou čepicí, přihrávají si, volají na sebe, a když je to omrzí, rozcházejí se domů. Sebrala jsem čepici z chodníku. Náhle stojím u dveří se strženým štítkem. Rozhlížím se do tmy co tady dělám? Bude mi dvanáct, jsem holka, co váhá. Náhle stojí přede mnou, malá, suchá, žlutý obličej, vrásky plné prachu a hněv. Oběma rukama se přidržuje dveří. Už se nebojím, je tak nemohoucí, tak strašně stará. Zdá se, že má existenci tady na jejich území, je vrcholem drzosti. Pak si ale všimne čepice, co držím, a otevře dveře dokořán. Vstupuji do království nepořádku, z jehož puchu se mi obrací žaludek. Pokoj je osvětlen čadící petrolejkou. Stařena vrávorá, říká mi holčičko a jemně mi bere čepici z ruky. „Poslouchej, Valí,“ sklání se nad postelí, kde pod potrhanou vojenskou dekou leží sestra. „Mám svou čepici zpátky, to děvče ji přineslo, představ si, Valí, no není to hezké?“ Pohladí nehybné tělo, z něhož vidím jen chumáč šedivých vlasů. Rozhlížím se. Jediným přepychem v tomhle skladišti jsou krásné sloupkové hodiny, co visí na zdi.

Stůl pod okny je pokryt nádobím, krabicemi, papíry a léky. Na zemi otlučený nočník, staré krápy a tříbarevné kotě. Chudáčku, skončíš na pekáči. Čičí, lákám kotě k sobě, ale zdá se spokojené v kostkované bačkoře u vlašného sporáku. Ohlízám se. Stařena sedí u své nehybné sestry a nespouští ze mne oči. Chci pryč, ale ona jakoby to uhodla, už vstává. Polekaně vrtí hlavou. „Počkej ještě. Máme radost, Valinka a já. Řekly jsme si, jak je to od tebe hezké... a tak jsme si řekly, Valinka a já, chceme ti něco dát.“ Nechce se mi věřit, rudnu z trapného pocitu. Ale stařena už klečí u rozvrzané skříně a přehrabuje se v jejích útrobách. Odvracím pohled od její nehybné sestry. Vedle skříně je zelený závěs. Je špatně zatažený, za ním mohu vidět část obrazu v složitě vyřezávaném zlaceném rámu. Chtěla bych vidět ten obraz. Ale stařena už se zvedá, vztahuje ke mně ruce a rozvívá dlaně plné perel. Takových má moje máma doma plnou krabičku. Jenže ty máminy jsou velké a zářivě bílé, tyhle nestojí za řeč. Stařena se korálů něžně dotýká tresoucimi se prsty. Říká: „Jsou ještě po mamince, ty druhé, stejně, jsme Valinka a já, musely prodat. Ale tyhle dostaneš ty.“ Vzala mě za ruku a vtiskla mi je do dlaně.

„Když si je teď schováš, přinesou ti štěstí.“ S překvapivou pevností mi upřeně hledí do očí.

Vyběhla jsem z domu a utíkala jsem pryč. Kdysi po mně střílili otráveným šípem, kapka jedu mi vnikla do krve, a tělo se brání. Ještě si nezvyklo. A všichni křičí: „Vše patří nám!“ Něco ze mě se bolestně dere ven. Běžím předlouhou, rudočernou ulicí. Když zůstanu stát a ohlédnou se, spatřím své dětství, jak mi mává.

Brzy napadl sníh a teploty prudce klesly. V noci se stromy obalily jinovatkou a stály tu černé a bílé v mrazivém rozednávání.

Vzduch voněl sněhem a kouřem a bolestně pronikal do plic. Někdy v té době jedna ze sester onemocněla. Druhá vycházela sama; zimou ztuhlý obličej, uštvané oči, bolestný zvuk zápasu o každý krok, o každé nadechnutí. Jednoho dne zůstaly dveře suterénního bytu zavřené nadobro. Trvalo dlouhou řadu dní než si toho všimli nejbližší sousedé. Zlým tušením a zvědavostí nahlodaní sousedé klepali na dveře i zatažená okna. Mráz na ta okna rozhodil ledové květy. Příslušné orgány se prodraly chodbou a snadno otevřely byt. Ženské s dlaněmi na ústech strkaly hlavy dohromady v očekávání nejhoršího. Mužští zarytě mlčeli. Ještě se neví. Zlé tušení se stalo skutečností – nenáviděné sařeny, sestry Vytovcovy konečně opouštějí dům. Na nosítkách, lehoučké, tiché, pod sotva zvlhčenou pokrývkou jsou vynášeny pryč. O čempak se mluví v mlékárně na rohu, ve frontách na maso a doma u stolu, večer, když se rodina sejde? Jedna ze sester prý ještě žila. Několik týdnů prý líhala vedle své mrtvé sestry a pomalu umírala s ní. Jak moc to bolelo?

Končí první měsíc r. 1966 a lidi mrazí.

Na jaře byl byt po sestřích otevřen a smutné dědictví vyneseno na chodník. Je železná neděle, zamřížovaná okna suterénního bytu jsou dokořán. Poznávám skříň, křeslo, zteřelý koberec, věci nezbytné k životu na dně. Z hromady šrotu trčí kus vyřezávaného rámu. Je rozklížený, obraz drží jen z části, připevněn tuhounou, zčernalou lepicí páskou. Ty dvě dívky na obraze jsou k nerozeznání. Obě mají krásné, hladké tvářet velké oči a trochu rozpačitý úsměv. Pěkné tmavé vlasy se jim derou ze složitých účesů. Jsou krásné v lehoučkých, rozevlátých šatech, zachycené v pohybu poblíž kamenné kašny. V pozadí je vidět velký, bílý dům s mnoha okny. Valerie a Karolínka, čtu na opačné straně podobizny.

Pak přijel nákladák. Jeden z mužů, ten mladší, se ke mně přitočil. Dívá se. Pak řekl: „To jsou ale štabajzny.“ Tohle řekl a uznale hvízdnul.

INTUICE MNICHA FRANTIŠKA

Říkají o mně že jsem cílevědomá žena za totality mi to dokonce i ředitelé psali do posudku je to asi pravda když si vytknu nějaký cíl tak za tím šlapu ať je to ve věcech zásadních nebo jen nepatrných jako třeba dnes ráno neříkám že bych měla na naskytnuvší se úplně volný den jarních prázdnin hned několik představ jak ho využít to tedy měla ale dala jsem přednost zájezdu do církevní školy v Kroměříži já ateistka /zatím dál kdoví/ a co je pro mě na tomto zájezdu tak přitažlivé no přece osobnost mnicha Františka co o něm vím je toho celkem málo pochází odněkud ze Šumavy teologii vystudoval tajně a zrovna tak tajně byl vysvěcen na kněze vstoupil do řádu a tady se o něm říká že má jakýsi šestý smysl že dokáže odhadovat jak věci dopadnou tak tomuhle bych ráda přišla na kloub tajemství já také ráda odhaluji takže si dnes možná opravdu přijdu na své na každém šprochu je prý pravdy trochu já osobně si myslím že má pěkný vztah k věřícím ti ho obdivují zveličují to dobré a tak dávají vzniknout legendě o jasnovidnosti potvrdí se moje představa o tom jaký on sám má vztah k téhle legendě no za tohle zjištění ráda zaplatím tímto jedním volným dnem z jarních prázdnin a děcka no neuškodí když se jim jednou bude trochu víc věnovat tatínek když se na něco těším přicházím tam dřív když je mi to lhostejné přicházím tak akorát tahle vlastnost je pro mě taky typická a dnes no dnes tu stojím v parku naproti klášteru o celou čtvrt hodinu dřív než by bylo bývalo třeba a musím řešit dilema vydržím tu v parku nebo zazvoním u vchodu do kláštera raději bych vydržela a nechala na sebe působit svěžest březnového jara kosi už začínají zpívat vskutku jarně ale já tu asi nevydržím zvlášť v těchto botách říká se sice parádo trp ne to se nedá už tak mám problémy s tou pohnutou ploténkou ještě si způsobím že to bude bolet víc dilema je rozřešeno

– chvála Kristu

– až na věky

– jsem tu první na ten zájezd

– jste pojdte dál posadte se tady nebo v jídelně

– odtud vidím na tu nádhernou studnu

– nádhernou to je ten pravý výraz já zatím vyjedu s autem před klášter že otevřete kdyby někdo zvonil v mém úsměvu se zrcadlilo uspokojení z toho že se mi podařilo pozdravit chvála Kristu a ne dobrý den a ve Františkově no asi jenom srdečnost co jiného ale ta studna se mi zdála před čtrnácti dny s čepicí sněhu krásnější to jsme tady byly Jana a já s osmičkami zvlášť kluci se divili že ti mniši tady v klášteře jsou poměrně mladí nedovedli pochopit jak mohli vyměnit svobodu za pouta řehole

– pojdte si sednou do auta

– už přišel někdo další

– zatím nikdo

– můžu si přijít se svými žáky nakreslit studnu

– samozřejmě kdykoli se vám to bude hodit tady vždycky někdo je

přibíhající kolegyně se omlouvají za zpoždění Zdena neslyšela zvonit budík Alena měla potíže při předávání chlapečka do opatrování sousedce čas je protkaný švitořením kolegyně nikdo další nepřichází

– pojedete se když budem jenom tři

– pojedete

- ale mělo nás jet osm
- mělo
- bratr Jan tedy nepojede nebo nepojedete vy
- já pojedu řízení auta není Janovo hobby
- a vaše
- já už jsem si zvykl tak velká farnost
- to je dobře že řízení auta není Janovo hobby
- kolona aut za městem jede se krokem proč
- to je ta silnice tak namrzlá že nemůžou vyjet
- není namrzlá je mokrá
- tak se tam vpředu asi něco stalo
- asi káž by to bylo to nejlhčí pokřivené plechy
- vy jste nikdy neměl nehodu otče
- ne díky Bohu dáme si zatím bolestný růženec
- já s sebou pochopitelně žádný růženec nemám nikdo na to nereaguje tak a teď budu moct
- dobře poslouchat loni v kostele před pohřbem strýce se mi zdálo že právě růženec byl odří-
- kávaný bez účasti srdce jen rty a co tady no zdá se že to zní upřímněji
- ave ave ave Maria ave ave ave Maria
- to se vkládá mezi jednotlivé části to je nějaká novota
- není to tam vkládám já
- otec František čistě intonuje a zuby má že by se za ně nemusela stydět žena kolik mu tak asi
- může být já bych to tipovala na pětatřicet plus minus tak asi dva tři roky
- a jsme u toho zdá se že jsou tady zaklíněna tři auta a zrovna v našem pruhu
- asi se stalo opravdu jenom to nejlhčí pomačkala se plechy
- kdybysme vyjeli včas nebyli bysme jedním z nich
- neměli jsme vyjet včas takhle to mělo být
- nojo otče vy vždycky říkáte že náhody neexistují
- přesně tak
- po levé straně věž mírovské věznice
- ten Mírov je vidět ze silnice jenom z tohoto místa jenom v době kdy nejsou olistěny stromy
- minulý týden jsem jel touto odbočkou do věznice cestou z Olomouce a víte že mě tam ne-
- pastli
- záleží na tom za kým
- za tím velkým podnikatelem z našeho města co ho teď zavřeli
- on sedí na Mírově
- jo
- takže kněze tam nepustí když si to vězeň přeje
- neměl jsem vyřízeny ty formality kolem toho já jsem to tušil že mě tam nepustí ale za pokus
- to stálo ta prosba o návštěvu byla velmi naléhavá
- tak teď se můžu dovědět jaký má František sám vztah k té své opěvované intuici
- odtud to může být na Mírov pěkných pár kilometrů tak na dvacet bych to odhadovala proč
- jste jel těch zhruba čtyřicet kilometrů tam a zpět když jste tušil jak říkáte že vás tam nepustí
- ta prosba byla opravdu velmi naléhavá
- takže co to je nedůvěra ve vlastní intuici nebo vřelý vztah k trpícímu
- otče sledoval jste včera v televizi ten pořad o Maltě
- všiml jsem si toho v programu ale v té době máme zrovna mši
- natočit si to nemůžete

- nemáme potřebné zařízení
- možná že víte odněkud jinud že na kostel na Maltě byla svržena bomba naplněná pískem která byla vyrobena u nás a uvnitř byl lísteček s nápisem který tam dlouho nemohli rozluštit byl to lísteček od českých dělníků co provedli tuhle sabotáž v tom kostele bylo tehdy ukryto hodně lidí před bombardováním bomba na kostel spadla ale pochopitelně nevybuchala myslíte že to byla náhoda že zrovna tato bomba byla shozena na kostel
- jakápak náhoda
- prý je možné vyhnout se průjezdu Přerovem najíždíme na křižovatku silnic v polích daleko od vesnic
- tak a kudy teď nikde žádné značení vpravo vlevo kam
- automapa ukáže
- tak tohle by mohla být věž téhle vesnice a ty domy patří asi k tamté vpravo sluníčko je tam je dopoledne takže mapu mám orientovanou podle skutečného východu jedem vpravo
- taky to tak vidím a přesto mám pocit že by se mělo jet vlevo
- jedte vlevo otče vaše intuice prý bývají pravdivé
- prý
- směr vytypovaný otcovým pocitem se ukázal být správný vesnice kde žije známý rod zvonářů trojice v autě se baví na toto téma já se ocitám v zajetí jiné asociace tady z některé té vesnice na Přerovsku pocházela Vlasta má bývalá spolužačka z vysoké co dnes asi dělá to nevím ale vidím před sebou stůl se skleničkami vína a skleněnými mísami s čajovým pečivem je nás tam asi pět nebo šest holek slaví se nějaké narozeniny a bavíme se o svých prvních láskách žádná z našich prvních lásek neměla konec tak fatálně neodvratitelný jako ta Vlastina
- holky kdybyste věděly jak to dopadlo s mou první láskou
- povídej
- ona to vlastně byla jenom tajná láska on to nevěděl a dokonce jsem ani nebyla sama v naší třídě víc holek bylo do něho zamilovaných
- mít takovou postavu jak ty tak bych ho určitě klofla pro sebe
- a neklofla to byl úplně beznadějný případ
- byl buzerant
- nebyl chtěl se stát katolickým knězem a dnes opravdu studuje v Litoměřicích
- a jak vypadal
- štíhlý středně vysoký hnědovlasý hnědooký úzká ramena
- hezký
- hezký
- zrovna tehdy jsem chodila s hochem na kterého by se ten stručný popis taky hodil a hned jsem začala uvažovat jak bych asi já snášela rozchod s ním z takového důvodu on byl totiž taky věřící katolík tenkrát jsem se snad poprvé vůbec zamyslela hlouběji nad vírou říkala jsem si co to musí být mimořádného ta víra v Boha když člověk zpřetrhá všechny vztahy s nejbližšími s rodiči sourozenci s dívkou nebo dívkami které mu dávají najevo svou přízeň jak nám líčila Vlasta a dá přednost životu mezi cizími lidmi tady František to taky udělal dokonce vstoupil do řádu a to je ještě těžší každých šest let musí změnit klášter když si vytvořil vztahy k místu a lidem musí je zpřetrhat a jít prý říkal že když za ním přijede maminka a to taky může jenom v určitých časových intervalech teď nevím jestli za čtvrt nebo dokonce půl roku ale to je jedno stýskat se jim musí asi oběma ta maminka prý ze šumavské vesnice cestuje za ním celý den i když na druhé straně je tady i nějaká ta kompenzace věřící si ho váží zase nevěřící se mu posmívají když jde v hábitu městem no a Jerek ta má někdejší láska

kdepak ten asi dnes taky je do semináře snad neodešel je to možné že ještě dnes mě mrzí že jsem dala přednost vyššímu a ramenatějšímu a je tu Kroměříž a jsme na místě zajímavý vchod do školy s plyšovým psem a budou takže tady učí i řádová sestra

– co ty tady andílku

aha v hale na rohové lavici leží děvčátko přikryté vlněnou přikrývkou

– mám horečku

– protivně že

– moc

– tatínek už přijde

– otče pro nemocné děti si do školy většinou chodí maminky

– taťko

– Josefínko

ta škola se zas tak moc od běžné základky neliší a teď na oběd do kláštera milosrdných sester takže si budu dál pozorovat otce Františka tentokrát v prostředí ženského kláštera skrytá kamera – mé oči je při pravěna to objetí se sestřičkami patřícími též do rodiny františkánů je vřelé ale sex v tom není to ne

– otče Františku jedna babička ze zdejšího domova důchodců vás zná z vašeho minulého působení a prosila mě ona ví že k nám jezdíte na exercicie až zas budete někdy tady jestli bych vás poprosila abyste ji aspoň na chvílku navštívil

– to bych měl jenže...

– jenom jděte otče my se zatím odvíáme do města musíme přece něco přivést děckám

– je ta babička upoutaná na lůžko

– není

– nezavoláme tam co když není zrovna doma

– ona nikam nechodí do města už vůbec ne

dnes si babička do města vyšla a otec se vrací s nepořízenou

– to má ta babička smůlu kdy se sem zas dostanete

– teď dlouho ne ale asi to tak mělo být

– možná by ji to rozrušilo

– možná byl bych přišel nečekaně

– jako byste to tušil chtěl jste telefonovat

– nic jsem netušil, to je přece normální

už bych jakýsi obrázek sledované problematiky pro sebe měla nějaký rozhovor nebo drobná příhoda na zpáteční cestě mi ho možná ještě dotvoří

– vám se tam vzadu asi nějak špatně sedí já bych vám ty kabelky a tašky dal do kufru máte tam asi málo místa v zrcátku vidí jak si tam stále přesedáváte

– místa je dost jenom já nevím jak se posadit abych nepocítovala bolest v zádech trápí mě posunutá plotýnka

– tak zastavíme vyjdete si na čerstvý vzduch totiž kdo bude chtít a vy si třeba zacvičte nebo se protáhněte však už asi víte co na to platí

– to je hrozné jak mě to už drží něco přes půl roku a doktor když se mi to stalo odhadoval že za dva měsíce to bude dobré

– ale s tím se něco dá dělat ne

– rehabilitace pomůže na chvílku

– my věřící máme dar modlitby

– ?

– to může přejít brzy

a je tu konec naší cesty závěr jak je to s jasnovidností otce Františka jsem si už udělala žádná jasnovidnost tu není někdy prostě ta předtucha vyjde a „okolí“ to patřičně zdůrazní a když to vyjde on sám to pokládá za náhodu za náhodu vždyť on na náhody nevěří

– otče Františku vy náhodu neuznáváte že

– já věřím na řízení Boží

– ale dnes jste sám užil výrazu náhoda konkrétně na té křižovatce u Přerova kdy jste správně odhadl směr další jízdy

— jo to byla opravdu náhoda náhoda je když něco jen tak plácnu a ono to „náhodou“ vyjde

– a jaký je mezi náhodou na kterou věříte a na kterou nevěříte rozdíl

– netrapte mě dlouhým vysvětlováním když se vám tak dívám do očí vidím že to víte taky

– vím

cesta domů cesta domů něco je mi nápadné proč se mi jde tak lehce ta tupá bolest v zádech se nějak zmírnila jak to říkal otec František to může přejít brzy podivné!

VOZÍK Z C1

Milavče. Předposlední železniční zastávka na trati Plzeň–Domažlice. Nástupiště prorostlé travou a vykousanými listy pampelišek. „Milá ves“, odpovídá mi chlapík v montérkách s kancí prasečí kejdy do pasu na dotaz, kde přišla tahle vesnice rozpáraná úzkou stužkou Zubřiny ke svému jménu. Ležíme v jetelišti nad hřbitovem. Chlapík funguje jako automat na kávu v sedm ráno když se čistí. Za deset korun vám omyje i špičky bot noční všehochutí. Začne u fotbalu a vezme to přes hasiče, hospodskou, houby až k myslivosti. sedm srnčat vzal tou rotační sekačkou. Tak jsme je aspoň uvařili psům,“ kývá smutně hlavou a je vidět, že si prostě nezvykl a že mu to pořád vadí.

„Pan farář Lang?“ zkouším na něj. „To byl hodnej člověk. Jako kluk jsem k němu chodil ministrovat,“ odpovídá a mám pocit, že i rád prchá z mysliveckého tématu.

Kostelní věž sv. Vojtěcha trčí z mozaiky střech jako poslední okoralá jednohubka a až počítám, jak počítám, pořád mi to s tím ministrováním nějak nevychází.

„Ale to by vám teď muselo být, hádám, okolo sta let,“ dívám se na něj zvědavě.

„Tak to byl možná jinej,“ zvedá se a nechává v jeteli svůj obrys. „Musím krmit,“ prohodí místo rozloučení a za chvíli vidím jen shrbená záda klesající úvozovou cestou, než se mi úplně ztratí za zdí hřbitova.

Pravděpodobně tou samou cestou, před sto sedmnácti lety, opačným směrem, stoupali pan farář Lang, bratři Vebrové a pan řídící Zahořík...

V 80. a 90. letech minulého století se stal sběr starožitností módou. Tuto „módní záležitost“ začaly pěstovat zprvu šlechtické rodiny, které k odkrývání archeologických nálezů měly jednak dostatek finančních prostředků, a jednak vlastnily pozemky a lesy, na kterých se ona nálezíště nacházela. Největší zájem, a to zcela logicky, patřil pohřebišťům. V terénu snadno rozeznatelná mohylová pohřebiště, s charakteristickými „kopečky“ ve větších či menších seskupeních, opředené leckdy tajemnou pověstí, staly se nejjednodušším terčem útoku amatérských průzkumníků. Ne u každého otevření takové mohyly asistoval odborník povoláný z Prahy, protože to znamenalo odevzdat část nálezu Archeologické společnosti při Museu království českého. A ne každá z mohyl byla otvírána jen z důvodu studia historie a poznání života v dávnověku. Naopak. Dlouho přetrvával názor, že čím mohutněji navršená mohyla, tím větší dojná kráva pro získání toužebně očekávaných šperků z drahých kovů, množství nádob a zbraní. Ale i v tomto náporu na nitra tajemných zemních staveb, v tomto lovu na předměty spojené často s mystickou představou o jejich uživateli a jejich využití, v tomto chaotickém vybírání hnízd s vidinou rychle získaného bohatství či trofejí v rodných sbírkách, našli se i jedinci, zaznamenávající detailně postup výkopových prací a seznamy a nákresy nalezených předmětů.

Do řad nadšených archeologů vstoupila brzy i venkovská inteligence. Byli to v první řadě učitelé, studenti a kněží, kteří se pokoušeli proniknout do historie kraje. Kterí se pokoušeli vysvětlit, popsat, časově zařadit nálezy, vyorané často na místě pohřebišť radlicí pluhu a z pověřivostí rozbité a zahrabané do země zpět. Právě jejich nálezy se stávaly často základem místních muzejních sbírek, prvním popisem dávně zaniklé doby a prvními pokusy o rekonstrukci nalezených předmětů. Mezi kraje s bohatou minulostí vstoupilo v té době i Domažlicko.

Mohylová pohřebiště, položená asi čtvrt hodiny severozápadně od vsi Milavče, začal propokávat již v červenci roku 1878 c. k. školní inspektor z Klatov Jan Nešpor. Později pově-

řuje J. Nešpor řídícího učitele z Milavčí, pana Zahoríka, k prokopání určené mohyly. Jan Nešpor, ředitel městské dívčí školy v Klatovech a c. k. školní inspektor, se o pohřebišti dozvěděl zřejmě při svých inspekcích od svého podřízeného, milavečského ředitele Zahoríka. Ve vsi se o podivných kuželovitých stavbách v nedalekém lese všeobecně vědělo, protože sloužily místním občanům jako levný a bohatý zdroj kamene. S prokopáváním prvních mohyl pomáhá řídícímu i tehdejší farář Lexa a místní občané. K vykopávkám je pozván profesor Smolík z pražského Musea království Českého muzea. Ten píše studii do PA XII, kde popisuje keramické nálezy získané z prvních otevřených mohyl a seznamuje tak s nalezištěm u Milavčí širší veřejnost. V roce 1879 je další kopání na mohylách ukončeno „*pro nastalou tehdy nepohodu a neméně pro namáhavou práci samu,*“ píše profesor Smolík. Další roky se v kopání nepokračuje. V únoru roku 1883 přichází na milavečskou faru jako administrátor pan František Lang, který je v červnu ustanoven farářem. Téhož roku jsou obnoveny výkopy na pohřebišti. V dubnu 1883 oslovuje opět Jan Nešpor řídícího Zahoríka, aby o prázdninách prokopal na jeho útraty další z neprozkoumaných mohyl. Pan řídící vyzývá studenty, trávící prázdniny v Milavčích a sousedních Radonicích, k pomoci při výkopových pracích. K průzkumu mohyly zve i faráře Langa. František Lang je horlivým nadšencem „starobylých pohanských památek“ a z takové možnosti sáhnout si zblízka na tajemnou minulost je určitě i nadšen. Cílem snažení kopáčů je jedna z mohyl, asi půl hodiny vzdálená od obce, na lesnatém návrší na rozhraní milavečského a chrastavického katastru. Mohyla velkých rozměrů o průměru asi dvaceti metrů a výšce dvou a půl metru je největší z pohřebišť čítajícího dvanáct zemních staveb. Farář Lang později rozdělí pohřebiště v okolí Milavčí na dvě základní skupiny, východní a západní. Západní skupinu pak ještě na tři podskupiny, které označí jako A, B, C. Mohyly velkých rozměrů s pozdějším neobvyklým nálezem označuje jako C1.

V dalších dnech je to patrně zásluha faráře Langa, že se udrží pohromadě skupinka lidí, která je ochotna ve vykopávkách pokračovat. Studenty už po třech dnech přestalo bavit nekončící a bezvýsledné odhazování hlíny a vyvalování kamene. K rozkopané mohyle dochází pravidelně ředitel Zahorík. Za ním pak farář Lang, podučitelé Vebrové a někdy i žáci místní školy. Když je namáhavě odstraněn zemitý povlak, objevují kopáči dvě kamenné stavby, tzv. dvojče. Stavby jsou orientovány na východ a na západ. Jako první je rozebrána stavba východní. Asi ve výšce jednoho metru nad okolní půdou nacházejí kopáči popelnici uprostřed kruhu poskládaného z velkých kamenů. „*Kameny totiž jedním koncem až na 40 cm byly do země zapuštěny a druhým klonily se ke středu, Na těchto kamenech, počtem asi 5–6 spočíval původně plošný veliký kámen, který spadnuv do prostoru takto utvořeného, nádoby roztržítíl. U nádob těch nebylo nalezeno ničeho kromě zlomku jehlice,*“ píše František Lang v PA XIV. Kopáče naštěstí tento úspěch od dalšího kopání neodradí a rozhodují se otevřít i kamennou stavbu orientovanou západně. Tady je konečně práce kopáčů bohatě odměněna. Již prvním nálezem je bronzový meč. Další dny nacházejí jen střepy, popel a uhlíky.

Ve středu 12. září roku 1883 se sešli farář Lang, řídící Zahorík a učitelé, bratři Vebrové. Kopáčská práce pokračují dalším rozebíráním západní stavby. Při odstranění další vrstvy kamenů a napadané země, narazí na větší bronzový kruh. O tomto nálezu pan ředitel Zahorík ve svém dopise z 12. 11. 1883 profesorovi Smolíkovi píše: „*Opatrně jsem zem nožem odstraňoval a když jsme se přesvědčili, že jest to předmět důležitý, dobýval se pořáde jen nožem a vzdvihli jsme ku všeobecnému podivění vozík, spojený s nádobou bronzovou podoby báhovitě, která se však rozpadla.*“

Spolu s vozíkem vydává hrob ještě další předměty. Jsou to hlavice bronzových jehlic, nůž a zlomek druhého, bronzové kroužky a nášivky, bronzový meč s litou, rytím zdobenou rukojetí o původní délce 73 cm, do i hrobu vložený ve třech kusech, zlomek bronzové britvy,

bronzový hranolek, kulička, zlomky bronzových knoflíků se středovým ouškem, bronzové falérky, zlomky bronzového plechu s nýty a otvory a jiné zlomky předmětů.

O nálezů se dozvídá i klatovský inspektor Jan Nešpor a vypravuje se na místo osobně s dvěma najatými dělníky hned 17. září roku 1883. Mohyla už ale žádné překvapení nevdává. Nálezů unikátního vozíku a dalších předmětů předcházela určitě nemalá dávka badatelského nadšení, ale také dřina. O obrovském množství odtěženého a odvezeného materiálu z prokopávané mohyly píše pan farář Lang v PA XIV: „*Mohyla tato, nachází se ve skupině oněch dvanácti mohyl skoro nejseverněji. Složena byla uvnitř z kamene, jehož odvezeno 18 for křemene a 10–12 for jiných druhů: žuly, břidlice ap., nicméně až dosud zůstalo mnoho. for pod kamenitým obalem.*“ K pozdějším výtkám na neodborné a nedokonalé otevření mohyly se ve stejném článku brání: „*J my tu kopajíce toho litovali, ale jakáž pomoc, nedovolil li majitel stromů pokáceti. Učinili jsme, co za těch okolností bylo možno. Kopání v těchto místech nebylo možné jinak, než průkopem veskrz učiněným a rozebráním vnitra, pokud tomu stromy nepřekážely. Troufám však, že i tak jest možná dobře všeliké způsoby stopovati a rádně si prohlédnouti.*“

Zajímavé nejsou jen okolnosti nálezů vozíku jako takového, ale i jeho cesta do Prahy. Detailní informací o vozíku a bohatých nálezech v mohyle C 1 píše profesor Smolíkovi v dopise z 12. 11. 1883 asi sám řídící Zahořík. Kromě samotného popisu nálezů a vyzvednutí vozíku ze země, zakončuje dopis asi až patolízalskou prosbou za svého nadřízeného Jana Nešpora. Závěrem dopisu si můžeme přečíst: „*Jako tehdy, tak i nyní jest hlavně řečený p. škol. dozorce toho příčinou, že se kopalo a vůbec něco nalezlo,*“ a žádá, aby byl inspektor Nešporovi udělen Archeologickým sborem diplom. Skutečnost, kterou nelze Janu Nešporovi upřít je, že byl v prvním případě nadřízeným ředitelem Zahoříka (kdo by to neudělal?) a že vykopávky finančně hradil. Profesor Smolík skutečně na tuto prosbu reaguje a dne 1. 12. 1883 předkládá Archeologickému sboru návrh, jmenovat Jana Nešpora členem společnosti musejní.

V Milavčích farář Lang a v Klatovech Jan Nešpor s nějakým vlasteneckým darem pro pražské muzeum zatím nespěchají. Pan farář Lang kalkuluje o tom, do kterého muzea nálezů umístiti, protože očekává, že případný dar nalezených předmětů muzeu bude vyvážen finančním příspěvkem na další kopání. Jan Nešpor chce zase udělat z nalezených věcí v Klatovech výstavku. Ani jeden proto nemá zájem Prahu nějak urychleně informovat. Ale již kolem 20. září 1883 navštěvuje Jana Nešpora v Klatovech doktor Hostaš, koncipient klatovské advokátní kanceláře s dotazem, kam budou předměty vyzvednuté z mohyly C1 uloženy. Dne 24. září dostává profesor Smolík od koncipienta Hostaše dopis, že Lang a Nešpor zvažují rozhodnutí, zda věnují nálezů muzeu v Plzni, muzeu v Praze nebo dokonce městu Domažlice, které učinilo v roce 1883 první pokus o založení vlastního muzea. Až 2. října odpovídá Jan Nešpor profesor Smolíkovi příslibem, že věnují kompletní nález Muzeu království Českého, i když mu bylo za nálezů s výjimkou meče, vozíku a nádoby nabízeno již 50 zlatých. A tak až 20. října přicházejí věci poštou do Prahy, kde je také pořízen zápis do přírůstkové knihy archeologických sbírek č. př. 32/1883 s dárci F. Langem, J. Nešporem a V. Zahoříkem.

Jak je tedy možné, že aniž by farář Lang, inspektor Nešpor či řídící Zahořík kohokoli v Praze o svém nálezů informovali, je týden po nálezů informován profesor Smolík? Odpověď je jednoduchá. Již 17. září má datum dopis, který odeslal Smolíkovi do Prahy studující teologie Bartoloměj Bittner, pravděpodobně jeden z pomocníků při výkopových pracích. Byla to rozhodně jedna z prvních informací, kterou pražské muzeum dostalo. V dopise Bittner píše, že o prázdninách došlo k rozkopání jedné z mohyl u Milavčí, ve které byl nalezen zejména bronzový vozík a meč, a vše má dosud farář Lang a řídící. Profesor Smolík má tedy dost času, aby udělal vše co je možné pro získání trofejí z CI pro pražské muzejní sbírky.

Do sporů se nakonec dostávají samotný Lang s Nešporom. V dopise ze dne 27. 2. 1884, který adresuje Lang profesor Smolíkovi, se odvolává farář na článek v Národních listech, kde je jako hlavní osoba v milavečském nálezu jmenován inspektor Nešpor, a on Lang, jako pouhý pomocník. A to i přes předběžnou domluvu Nešpora a Langa, že nález bude věnován pražskému muzeu jen za podmínky, kdy Lang bude uveden i jako nálezce a muzeum poskytne finanční částku na další vykopávky. I když Lang v dopise zdůrazňuje sebe jako jediné nálezce, není to zřejmě namířeno proti řídícímu Zahořkovi, ale spíše proti Nešporovi, který měl na samotných výkopech minimální podíl.

Nesplněna zůstává i Langova podmínka – získání finanční podpory od muzea v Praze na uskutečnění dalších výkopů. Až v srpnu 1888 je Langovi poukázána doktorem Příčem, významným českým archeologem, částka 8,90 zlatých, kterou Lang, zřejmě znechucený tahanicemi kolem darování vozíku a z dlouhého čekání na finanční příspěvek uraženě vrací. Před svým odchodem z milavečské fary v roce 1901, prozkoumává farář ostatních jedenáct mohyl skupiny C a některé z mohyl skupiny A. I když nálezy v mohylách byly poměrně bohaté, k jinému objevu rovnajícimu se významu nalezeného vozíku již v oblasti Milavčí nedojde.

Jak vlastně vypadal slavný milavečský vozík, budící jak ve světě odborníků tak ve světě amatérských hledačů minulosti tolik vzruchu? Bude nejlepší, použijeme-li alespoň úryvků z popisu Josefa Smolíka, který zveřejnil v PA XII v roce 1884.

„Bronzový vozík bez voje o čtyřech kolách, každé o čtyřech pannách/špicích/. Ačkoli nyní každé kolo na nápravě pevně sedí, jsou k ní rzi jakoby přilepeno. Jest nicméně jisto, že se všechna někdy volně pohybovala. Poněvadž vozík ten, nikdy voje neměl, nemůžeme zde mluvit o jeho části Přední nebo zadní.... Na kruhovém rámcí, v němž se dosud čtyři nýty s plokými hlavičkami zachovaly, jest pro každý nýt zvláštní výstupek. Jak patrnó, zbylo v tomto kruhovém rámcí kus proláklého dna bronzové nádoby. která někdy na vozíku tom. jakožto integrující a hlavní část jeho spočívala, ano, ze všeho vysvitá. že vozík ten vůbec za žádným jiným účelem shotoven nebyl, nežli aby naň vzácná vása tato naložena a na něm upevněna byla.... Na nápravě, která z náboje kola vyčnívá, nelze pozorovati žádného zákolníčku aneb podobného opatření. jež by bylo kolo při otáčení na ní zadrželo, nýbrž každý konec nápravy je jen mírně splacatěn, z čehož pravděpodobně souditi možná, že vozík ten už původně nebyl určen pro časté ježdění, nýbrž že spíše, jako pouhý model vozu skutečného, zřídka kdy konal službu, ač-li jeho předním účelem snad nebylo stání, a sice věčné stání v hrobě... Celý vozík je pokryt drsnou zelenou patinou a jedno kolo, při dobývání odlomené, znova drátem připevněno.“

Dnes je vozík z Milavčí s ostatními nálezy zařazen ve sbírkách Národního muzea v Praze. Bronzová nádoba, která se po vyjmutí ze země rozpadla, byla v devadesátých letech devatenáctého století rekonstruována archeologem Břetislavem Jílkem pro výstavu českého práveku. Kopie vozíku i ostatních předmětů jsou umístěny v domažlickém muzeu.

Zbývá odpovědět na poslední otázku. Komu patřila ona zdobená výzbroj? Koho doprovázel do hrobu unikátní bronzový vozík bez oje, takže nebylo lze možno mluvit o jeho části přední nebo zadní? Mnoho napoví nové zpracování mohyly C1 v Národním muzeu v Praze. Další nezveřejněný a nevyhodnocený inventář významně doplňuje celkové složení mohyly. V popisech pana Langa ani Smolíka nezmiňovaná nápojová souprava složená ze tří bronzových nádob, bronzový kotlík, hluboká miska se složitým tepaným dekorem, zbytky koženého pancíře s tepaným límcem a dvěma terčíky na prsou, kožený opasek prošíváný tenkými řemínky a obšitý bronzovým drátkem, podle nalezeného bronzového kování celý, nebo jen symbolická část dřevěného vozu a dokonce i dřevěný štít, na nějž lze usuzovat ze zachovalých zbytků dřeva na horním okraji bronzového kotlíku. To vše naznačuje, že se jednalo o po-

hřeb významného bojovníka. Z vozíků, které byly nalezeny především v oblasti Rakouska, jižního Německa a Švýcarska, nejstarší pochází z mohyly u Milavčí. Ze zbraní, darů a pohřebního ritu v porovnání s ostatními nálezy obdobného druhu učiněnými v Evropě vyplývá, že mohyla C1 představuje pohřeb jednoho ze sedmi nejvýznačnějších mužů v průběhu šesti století na celé středoevropské půdě. Z polohy a mohutností mohyly C1, která svou výškou převyšovala ostatní mohyly na milavečském pohřebišti, z výbavy, nalezené při průzkumu mohyl C3, C4, C6 i nedaleké skupiny B lze při porovnání s hrobovou výbavou pohřbů vybavených bronzovými nádobami a mečem usuzovat, že milavečské pohřebiště představuje malý samostatný hřbitov společensky nadřazené vrstvy, kladený do 13. a na počátek 12. století př. n. l. Zde byli zřejmě ukládáni výhradně rodinní příslušníci a členové družiny, která byla soustředěna kolem muže s nejvyšší mocí, zastávajícího výlučné postavení v oblasti kultu. Tomu nasvědčuje i skutečnost, že nejvýznamnější nekropole ze 13. stol. př. n. l. v západních Čechách jsou soustředěny převážně na Domažlicku.

Nálezy v mohylách milavečského pohřebiště, zejména pak nález unikátního vozíku a výbavy v mohyle C1 farářem Langem, řídícím Zahoríkem a bratry Vebrovými, staly se reprezentaty kulturního vývoje západních Čech v mladší době bronzové a daly mu též jméno – kultura milavečská.

S jakou náladou se vraceli kopáči ten večer, dne 12. září roku 1883 úvozovou cestou kolem hřbitova do u nohou položených Milavčí, nevím. Ale vím úplně přesně, s jakou náladou jsem se vracel toho zářijového večera cestou, vysypanou drtí omítek, rozježděných cihel a dlaždiček já. Rychle jsem minul vstupní portál kostela, studánku, kde odpočíval sv. Vojtěch vracející se z Itálie, kdy se právě zde dozvěděl o zavraždění svých čtyř bratří dne 25. září roku 996 na Libici, a rychle jsem vystoupal po několika schodech do hospody. Mám takové tušení, že to onoho osudného dne v roce 1883 udělali šťastní nálezci milavečští úplně stejně.

Zkratky: PA – Památky archaeologické a místopisné

Literatura: Výroční zpráva Okr. archivu Domažlice z roku 1982 – str. 59, Eva Čujanová–Jílková, Sto let od výkopu mohyly s bronzovým vozíkem u Milavčí. Výroční zpráva Okr. archivu Domažlice z roku 1984–1985 – str. 67, Eva Čujanová–Jílková, František Lang a archeologický výzkum na Domažlicku před sto lety.

Výroční zpráva Okr. archivu Domažlice z roku 1987 – str. 118, Olga Kytlicová, K historickému významu mohyly s bronzovým vozíkem z Milavčí PA XII, str. 386–390, Josef Smolík–Mohyly v Čechách a jejich obsah.

PA XIV, str. 307–316, Fr. Lang–Mohyly v okolí milavečském a chrástavském PA XII, str. 153–166, Mohyly v Čechách a jejich obsah

ČAS

Nehlučně dýchá čas, když pádí nám kol uší
svým cvalem zběsílým a nic jej nevyruší –
a nezůstane stát a nepočká ni chvíli,
aby jej znavení poutníci dohonili.

A nezůstane stát – nazpět se neobráčí –
jenom ve vzpomínkách se – možná – chvilku vrátí
některá z vteřin těch, jež dávno uplynuly,
některá z jiskérek, které kdys v srdcích žhnuly.

Kůň cválá, cválá v dál. V bezbřehé nenávratno.
V pláň všech dnů budoucích, v nepokreslené plátno.
A nezůstane stát. A nepočká ni chvíli –
lhostejně prchá vpřed. K jednomu jenom cíli!

ČERVNOVÝ DEN

Když na sukénky našich dětí
padají plátky růžové,
usedá včela na okvětí,
bzučí o tobě, domove.

A červnový den tolik voní –
tak nějak jako po medu –
na louce motýli se honí –
ne – popsat ten den nesvedu.

A jak když ve snech nemluvnátka
andělíček si hraje s ním –
ze usmívá se jako matka,
úsměvem tichým, vzdáleným.

A člověk touží jako kdysi
tvář mlčky schovat do trávy –
kapky rosy, jež na ní visí
snad smyjí vrásky únavy.

KRAJ V BOUŘI

Vlní se louka v bouřném větru,
zašumí trsy šalvěje
tak trochu v rytmu hexametřů,
žel, bouře veršům nepřeje.

Sklání se květy v prudkém dešti,
jenž drží křehkost jejich těl
a blesky šlehají, hrom třeští –
souputník rozžhavených střel.

Krajina oněměla v bázni,
jen nepřestajně hučí splav,
snad i z té vody báseň zazní,
než zmizí někam do dálav.

A zmlkla bouře. Sny do ticha
přináší večer v loktuši,
z temných mraků je bílá cícha.
Ozón zavoněl v ovzduší.

POHLED OKNEM

Před okny jabloň, v jejichž větvích pták
si rozespale, potichoučku pípá
a v trávě žhne a mlčí vlčí mák,
odněkud prudce zavoněla lípa.

A na záhoně v keři růžovém,
jenž líbezný je, neskonale světlý,
poupata nová a z nich diadém
červánky ranní do oblaků vpletly.

A drobný dešťík záhon orosil,
v té vláze prudce růže rozvoněly
a do kalichů, kde je ukryt pyl,
se trpělivě dobývají včely.

Obsah

Milan Šedivý	3
Tomáš T. Kús	7
Q jádro	13
Jiří Babor	16
A – leš Šakal	21
Milena Svobodová	26
MUDr. Jiří Hašek	28
Ing. Karel Bureš.....	30
Michal Černý	33
Petra Procházková	37
Vojtěch Jurík	40
Julie Borecká.....	42
Jiří Fast.....	43
Eva Kadlecová	48
Josefa Růžičková.....	51
Jan Valeš	56
Božena Fousková	61

Vydala Městská knihovna Klatovy
Grafická úprava: M. Hálková, K. Viták
Vydání první
Rok vydání 2001
Náklad 100 ks